

INFORME

ANÀLISI ACTUARIAL DE LA SITUACIÓ DEL RÈGIM DE PENSIONS A FINALS DEL 2020

número de missió: 373

Caixa Andorrana de la Seguretat Social

París el 02/05/2022

Guillaume LEROY
Actuari Associat

Antonin SEDOGBO
Consultor Manager

PREÀMBUL

En el marc de la supervisió de les evolucions dels sistemes socials del Principat D'Andorra, els dirigents de la Caixa Andorrana de Seguretat Social han desitjat dur a terme a finals de 2020 **un estudi de la situació financera i de les perspectives del règim de pensions de la Caixa.**

La Caixa suporta en efecte els diferents règims socials, en particular el règim de pensions al qual estan afiliats els actius que treballen al Principat d'Andorra. Aquest règim, creat el 1968, manté compromisos a llarg termini.

En aquest sentit, ha semblat important analitzar els equilibris financers del règim i avaluar la seva situació a finals de 2020.

Per dur a terme aquest estudi, la CASS ha requerit els serveis de la consultoria del gabinet actuarial francès Actense (60/65 actuaris i consultors en auditoria actuarial), que té una experiència significativa en l'estudi de règims de pensions vàlidament comparables i havia realitzat el mateix tipus d'estudi per al règim de pensions a finals de 2015 i a finals de 2018.

El present estudi passa doncs per l'anàlisi dels factors fonamentals sobre els quals se sosté el règim:

- la població coberta, la situació econòmica i les regles i estructures de funcionament del règim,
- la situació financera a finals de 2020,
- les perspectives del règim en un escenari de manteniment idèntic dels seus paràmetres de funcionament o d'evolució d'aquests.

Aquesta avaluació es va dur a terme a finals de 2020. El present document incorpora elements de comparació amb els resultats de les projeccions de finals de 2018.

SUMARI

1. LA SITUACIÓ DEL RÈGIM A FINALS DEL 2020: POBLACIÓ COBERTA I ESTRUCTURA.....	5
1.1. LA POBLACIÓ COBERTA PER LA BRANCA JUBILACIÓ DE LA CASS.....	5
1.2. ANÀLISI DE LA SITUACIÓ DELS JUBILATS I DELS PENSIONISTES DE REVERSIÓ	6
1.3. ANÀLISI DE LA POBLACIÓ DELS ANTICS ACTIUS	9
1.3.1. Les regles d'adquisició dels drets.....	10
1.3.2. Nombre, estructura i característiques dels assegurats latents	11
1.4. ANÀLISI DE LA POBLACIÓ DE COTITZANTS	13
1.4.1. Nombre i estructura de la població	13
1.4.2. Anàlisi de bases de cotització	15
2. SITUACIÓ I CONTEXT D'EVOLUCIÓ DEL RÈGIM DE PENSIONS DE LA CASS	16
2.1. CREIXEMENT ECONÒMIC IMPACTAT NEGATIVAMENT PER LA CRISI SANITÀRIA.....	16
2.2. LA CRISI SANITÀRIA PESA EN LA DINÀMICA DEMOGRÀFICA DE LA POBLACIÓ AFILIADA A LA CASS	17
2.3. DOS INDICADORS FINANCERS: TIPUS D'INTERÈS I INFLACIÓ	18
3. DESCRIPCIÓ I EVOLUCIONS RECENTS DEL RÈGIM DE PENSIONS DE LA CASS.....	20
3.1. LES CARACTERÍSTIQUES GENERALS DEL RÈGIM DE PENSIONS DE LA CASS: UN RÈGIM ÚNIC DE JUBILACIÓ DE COTITZACIONS DEFINIDES	20
3.2. L'EVOLUCIÓ DEL RÈGIM DES DE L'1 DE MARÇ DE 2015	22
4. HIPÒTESIS ACTUARIALS	26
4.1. HIPÒTESIS DE SIMULACIÓ	26
4.1.1. Data de valoració	26
4.1.2. Durada de la projecció	26
4.1.3. Taxa de descompte.....	26
4.2. HIPÒTESIS ECONÒMIQUES.....	26
4.2.1. Inflació.....	26
4.2.2. Import de les reserves	27
4.2.3. Rendibilitat mitjana de les reserves	27
4.2.4. Perfils de carrera.....	28
4.2.5. Evolució de la renda mensual mitjana dels treballadors autònoms	28
4.2.6. Evolució del salari mínim.....	28
4.2.7. Evolució del valor de compra del punt	28
4.2.8. Evolució del valor de venda del punt	29
4.2.9. Taxa de cotització	29
4.3. HIPÒTESIS DEMOGRÀFIQUES.....	29
4.3.1. Taules de mortalitat.....	29
4.3.2. Taxa de matrimoni	30

4.3.3. Diferència d'edat afiliat/cònjuge	30
4.3.4. Estructura demogràfica dels nous entrants	31
4.3.5. Evolució dels salaris a l'inici de la carrera.....	32
4.3.6. Evolució dels efectius cotitzants	32
4.4. HIPÒTESIS DE COMPORTAMENT SOCIAL	32
4.4.1. Edat de jubilació	32
4.4.2. Taxa de turnover	32
4.4.3. Termes i condicions per al pagament dels drets adquirits en el règim	33
4.4.4. Proporció de jubilats que tenen part de la seva carrera en règims convencionats	34
4.4.5. Durada de la contribució en règims convencionats	34
4.4.6. Probabilitat dels diferits amb menys de 12 mesos de cotització de tenir una nova afiliació a la CASS.....	34
5. ANÀLISI PROSPECTIVA DE LA SITUACIÓ FINANCERA DEL RÈGIM	36
5.1. PROJECCIÓ DE LES RESERVES.....	36
5.2. ANÀLISI DEL SALDO TÈCNIC.....	37
5.3. CONCLUSIÓ INTERMEDIÀRIA: UN FACTOR DE CONVERSIÓ MASSA FEBLE, ESTOC DE DRETS DESEQUILIBRAT QUE CREIX	39
6. CONCLUSIÓ.....	41

1. LA SITUACIÓ DEL RÈGIM A FINALS DEL 2020: POBLACIÓ COBERTA I ESTRUCTURA

L'examen d'un règim de pensions passa per l'anàlisi de les poblacions que cobreix, de les regles que defineixen els drets i de la base econòmica i demogràfica sobre la qual se sosté.

Aquesta primera part té com a propòsit revisar els elements relatius a aquests tres factors.

1.1. LA POBLACIÓ COBERTA PER LA BRANCA JUBILACIÓ DE LA CASS

El règim de pensions de la CASS és un règim que cobreix una població d'aproximadament 55.000 actius, 60.000 antics actius i 15.000 jubilats i beneficiaris de pensions de reversió: cobreix, doncs, una població amb *una base demogràfica relativament modesta*. El quadre següent mostra l'evolució de la població coberta entre el 2018 i el 2020:

	Efectius			Proporció (en %)		
	2018	2020	Evolució	2018	2020	Evolució
Jubilats	12 734	14 036	+10%	10%	11%	+1%
Diferits	58 942	60 940	+3%	46%	47%	+1%
Cotitzants	55 235	54 641	-1%	44%	42%	-1%
Total	126 911	129 617	+2%	100%	100%	0%

Taula 1 Població coberta pel règim.

La població del règim de pensions *ha crescut un 2%*. Però aquesta evolució contrasta segons les categories, amb un augment del nombre de jubilats d'un 10%, mentre que, paral·lelament, el nombre de cotitzants ha disminuït lleugerament (-1%).

A més, aquests elements són característics d'un règim en el qual una part important de la població l'abandona i s'hi reincorpora, atès que *els fluxos de població* activa entre el Principat d'Andorra i els països veïns (principalment Espanya, França i Portugal) són molt rellevants.

Es tracta d'una variable important en l'anàlisi del règim atès que els titulars de drets que encara no han liquidat la seva pensió però ja no cotitzen tenen un *pes numèric significatiu*, malgrat que el seu *pes sobre els drets* sigui sovint *relativament més limitat*.

El quadre següent mostra l'edat mitjana i la pensió mitjana, per categories, així com l'evolució respecte al 2018:

	Edat mitjana el 31/12			Renda anual mitjana		
	2018	2020	Evolució	2018	2020	Evolució
Jubilats	74,4 anys	74,1 anys	-0,3 any	6 152 €	6 642 €	+8,0%
Diferits	49,6 anys	49,4 anys	-0,2 any	1 082 €	1 057 €	-2,4%
Cotitzants	41,5 anys	42,5 anys	+0,9 any	4 307 €	4 573 €	+6,2%
Total	48,9 anys	49,5 anys	+0,6 any	3 030 €	3 185 €	+5,1%

Taula 2 Edat mitjana i pensió mitjana a finals de 2020 i comparació amb 2018.

Sobre aquestes bases, convé examinar a continuació les diferents poblacions cobertes per aquest règim.

1.2. ANÀLISI DE LA SITUACIÓ DELS JUBILATS I DELS PENSIONISTES DE REVERSIÓ

El quadre següent presenta les principals característiques de la població de beneficiaris d'una pensió (pensions directes i de reversió):

Tipus de beneficiari	Efectius	Efectius (en % de l'efectiu total)	Rati homes	Edat mitjana el 31/12/2020	Renda anual mitjana 2020
Dret directe	12 497	80%	57%	73,9 anys	7 396 €
Reversió	3 083	20%	9%	75,3 anys	3 585 €
TOTAL	15 580	100%	48%	74,1 anys	6 642 €

Taula 3 Estadístiques de jubilats a finals de 2020.

El quadre següent recorda la situació a finals de 2018:

Tipus de beneficiari	Efectius	Efectius (en % de l'efectiu total)	Rati homes	Edat mitjana el 31/12/2018	Renda anual mitjana 2018
Dret directe	11 204	79%	57%	74,3 anys	6 875 €
Reversió	2 963	21%	9%	74,9 anys	3 421 €
TOTAL	14 167	100%	47%	74,4 anys	6 152 €

Taula 4 Estadístiques de jubilats a finals de 2018.

Aquests elements estadístics fan aparèixer a finals de 2020 una població de pensionistes d'aproximadament **16.000 pensions percebudes** (un jubilat pot acumular una pensió principal i una pensió de reversió), repartides entre, d'una banda, categories de pensionistes de jubilació (80% dels afiliats), i de l'altra, categories de pensionistes de reversió (20% dels afiliats), la qual cosa és clàssica en els règims de pensions.

La precedent xifra de 14 036 representa els efectius i no pas el nombre de pensions percebudes.

El quadre següent presenta l'evolució de les característiques d'aquesta població entre el 2018 i el 2020:

	2018	2020	evolució absoluta	evolució relativa
Nombre de pensions	14 167	15 580	+1 413	+10%
% dret directe	79%	80%	+1 pt	+1%
Edat mitjana	74,4 anys	74,1 anys	-0,3 any	
Pensió anual mitjana	6 152 €	6 642 €	+489 €	+8%

Taula 5 Evolució de les característiques dels jubilats.

En comparació amb finals del 2018, el nombre de pensions **ha augmentat significativament** (+10%).

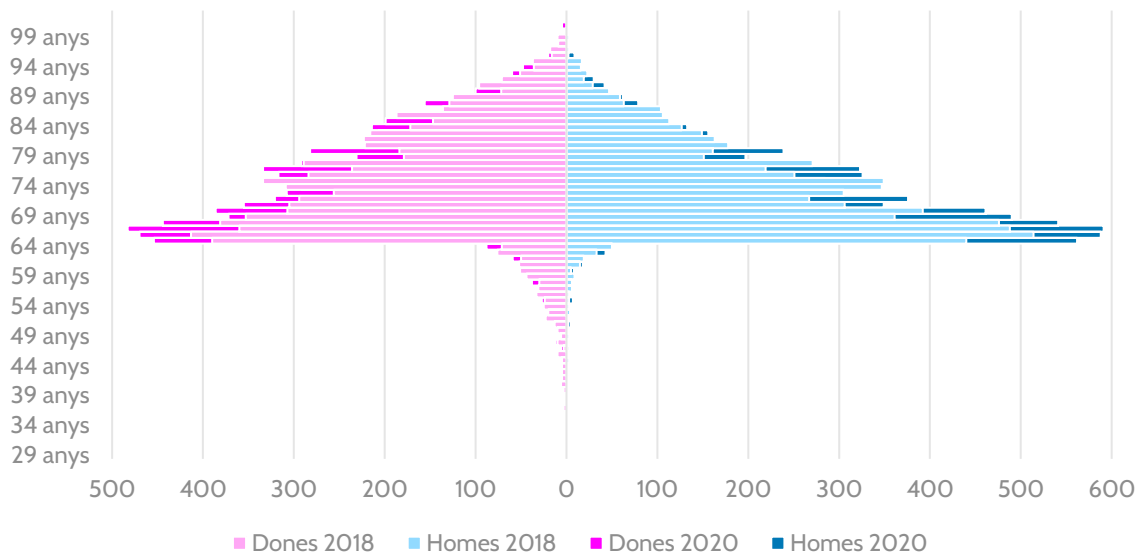
Paral·lelament, la pensió mitjana va augmentar un 8%, el que es pot explicar pels fets següents:

- El règim havent estat establert al 1968, les pensions de les baixes (morts entre el 2018 i el 2020) corresponen a beneficiaris relativament antics, que tenen per tant drets inferiors a la mitjana ;
- les noves pensions (liquidacions) tenen drets superiors a la mitjana ;
- el preu de venda del punt va evolucionar del + 1,7% entre el 2018 i el 2020, fent augmentar mecànicament les pensions.

Cal destacar que l'any 2020 el Govern d'Andorra va pagar **un complement de renda no contributiu als jubilats**. Com que aquestes sumes no corren a càrrec de la CASS, **no s'inclouen en les dades transmeses**.

L'estructura per edat dels pensionats a finals de 2020 es presenta de la manera següent (en transparència els beneficiaris de prestació a finals del 2018):

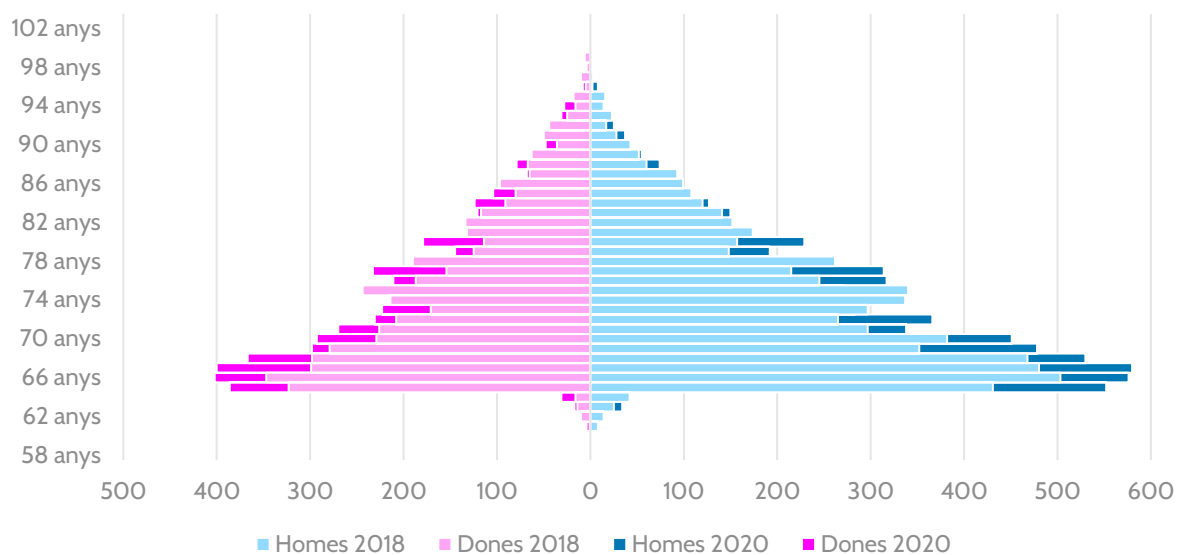
Piràmide d'edats dels beneficiaris de pensió el 31/12/2018 i el 31/12/2020

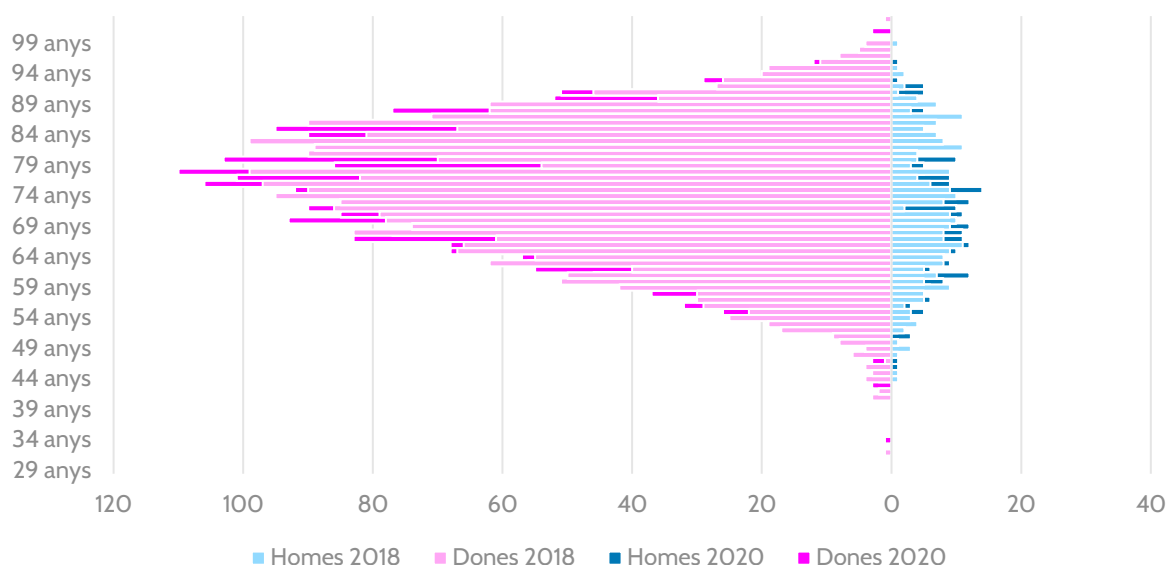
Aquesta estructura demogràfica és *relativament clàssica*, amb un pes més important de les dones respecte dels homes en els trams d'edat més elevats, la qual cosa és coherent amb el conjunt d'estudis demogràfics duts a terme sobre poblacions comparables, tal com es configuren per exemple a partir de les taules de mortalitat espanyoles o franceses.

Si a continuació s'examina la situació *distingint les pensions de drets directes i les pensions de reversió*, s'observen unes piràmides d'edats que es presenten de la manera següent:

Piràmide d'edats dels pensionistes de jubilació el 31/12/2018 i el 31/12/2020

Piràmide d'edats dels pensionistes de reversió el 31/12/2018 i el 31/12/2020

Com succeeix en la majoria de règims de pensions encara avui dia, els titulars de pensions de reversió són molt majoritàriament femenins, ja que:

- sovint les dones han tingut *trajectòries laborals més curtes* o inclús menys activitat professional, la qual cosa les fa més dependents de pensions de reversió,
- les dones tenen *una esperança de vida més important*,
- les dones són en general *més joves que els seus cònjuges*, la qual cosa reforça els dos efectes precedents.

En aquest aspecte, les observacions realitzades sobre la població de pensionistes de la branca jubilació andorrans són clàssiques per a un règim de pensions creat el 1968, el qual, per tant, *només fa uns deu anys* que ha *assolit la maduresa* per als jubilats.

1.3. ANÀLISI DE LA POBLACIÓ DELS ANTICS ACTIUS

El règim de pensions de la CASS cobreix una població que duu a terme tota la seva carrera professional a Andorra, però així mateix poblacions que han realitzat només una part de la seva carrera a Andorra.

Aquestes poblacions es poden trobar en dues situacions diferents:

- afiliacions a *règims de pensions convencionats* amb el règim del Principat, com és el cas dels règims d'Espanya, França i Portugal.
- titulars de drets provinents de règims no convencionats, per als quals les regles de descompte de drets són més significatives.

1.3.1. LES REGLES D'ADQUISICIÓ DELS DRETS

Abans de res, és útil recordar les *regles d'adquisició dels drets en el marc del règim* de la CASS.

Fins a la reforma del 2015, els drets a prestacions dins la Branca Jubilació del règim de la CASS estaven oberts *a partir de 12 mesos de cotització en el règim*.

La reforma del 2015 ha *fet passar aquest llindar de 12 mesos a 60 mesos des de març de 2020*.

En conseqüència, a partir d'aquesta data, tota persona que no hagi cotitzat almenys 60 mesos en el règim de la CASS no podrà pretendre beneficiar-se de cap prestació dins d'aquest règim.

Tanmateix, aquesta regla s'ha de valorar tenint present l'existència de *convenis bilaterals* entre el Principat d'Andorra i certs països, específicament Espanya, Portugal i, així mateix, França.

Aquests països constitueixen una gran majoria dels països d'origen dels beneficiaris dels drets afectats per aquest apartat.

Aquestes convencions bilaterals de Seguretat Social preveuen el principi de *totalització dels períodes* (d'acord amb els principis ja existents en el dret comunitari europeu), que consisteix a dir que el conjunt dels períodes d'afiliació als règims de pensions d'aquests diferents països es prenen en compte per a l'avaluació del dret a una pensió de jubilació dins de cada país.

A tall d'il·lustració, una persona que hagi estat afiliada a la CASS i així mateix al règim de pensions espanyol veuria el conjunt d'aquests períodes d'afiliació presos en compte en l'avaluació del dret a prestació dins el règim de la CASS.

No obstant això, cal assenyalar que les disposicions d'aquestes convencions bilaterals preveuen l'obertura del principi de totalització *sota condició d'una durada d'afiliació al règim andorrà d'almenys 12 mesos*.

A tall d'exemple, un assalariat que hagi cotitzat 6 mesos a la CASS i hagi estat afiliat durant la resta de la seva carrera professional a Espanya no podrà exigir cap dret dins el règim andorrà atès que la durada de cotització a aquest règim és inferior a 12 mesos.

En aquest context, s'ha prestat especial atenció a la *construcció de la base de dades* utilitzada per avaluar els drets futurs de la població de diferits, és a dir els beneficiaris que han cotitzat a la CASS en un moment donat però ja no estan afiliats en data 31/12/2020.

Es constata un *nombre molt significatiu de participants que han cotitzat per una durada inferior a 12 mesos*, la qual cosa podria conduir en primer terme a no prendre en compte la totalitat d'aquesta població.

Tanmateix, *a priori no s'ha de descartar que un assalariat que hagi estat afiliat en el passat durant menys de 12 mesos a la CASS torni a Andorra a fi de reprendre-hi una activitat*, ja sigui de manera temporal o permanent.

Com a part de l'anàlisi actuarial a finals de 2015, es va realitzar un estudi específic per identificar:

- sobre la base de dades històriques, la probabilitat per a un assalariat havent passat pel règim de la CASS d'estar-hi novament afiliat amb posterioritat ;
- les característiques de les poblacions susceptibles de reprendre una activitat a Andorra.

Sobre la base d'aquest estudi, ha semblat lògic descomptar en l'avaluació actuarial els drets d'aquests *assegurats latents que han cotitzat menys de 12 mesos a la CASS* (en la mesura que no és segur que repreguin una activitat a Andorra que els permeti assolir el llindar dels 12 mesos).

A la pràctica, els drets (nombre de punts) dels beneficiaris «latents» que disposen de menys de 12 mesos d'afiliació a la CASS han sigut objecte *d'un descompte del 62%*. En efecte, segons l'estudi sobre la freqüència de retorn dels treballadors temporals a finals del 2015, s'observa que el 62% d'aquesta població tendeix a no tornar a Andorra i, per tant, a no cotitzar prou mesos per poder sol·licitar la pensió. Així doncs, als drets d'aquests diferits se'ls aplica un descompte del 62%.

1.3.2. NOMBRE, ESTRUCTURA I CARACTERÍSTIQUES DELS ASSEGURATS LATENTS

La taula següent presenta una descripció estadística d'aquestes poblacions de titulars de drets diferits a finals del 2020 classificant-les en funció del nombre de mesos de cotització que han assolit. Aquestes estadístiques tenen en compte els reajustaments efectuats sobre les afiliacions d'una durada de menys de 12 mesos.

Categoria de diferit	Efectius	Efectius %	Rati homes	Edat mitjana el 31/12/2020	Renda anual mitjana 2020
Més de 180 mesos de cotització	3 042	5%	52%	55,7 anys	5 622 €
Entre 12 i 179 mesos de cotització	49 009	80%	59%	52,5 anys	960 €
Menys de 12 mesos de cotització	8 889	15%	56%	30,3 anys	31 €
TOTAL	60 940	100%	58%	49,4 anys	1 057 €

Taula 6 Estadístiques d'assegurats latents a finals 2020.

El quadre següent recorda la situació a finals de 2018:

Categoria de diferit	Efectius	Efectius %	Rati homes	Edat mitjana el 31/12/2018	Renda anual mitjana 2018
Més de 180 mesos de cotització	3 083	5%	60%	55,8 anys	5 560 €
Entre 12 i 179 mesos de cotització	48 524	82%	58%	52,0 anys	957 €
Menys de 12 mesos de cotització	7 335	12%	62%	31,0 anys	31 €
TOTAL	58 942	100%	59%	49,6 anys	1 082 €

Taula 7 Estadístiques d'assegurats latents a finals 2018.

La taula següent mostra els canvis entre aquestes dues dates:

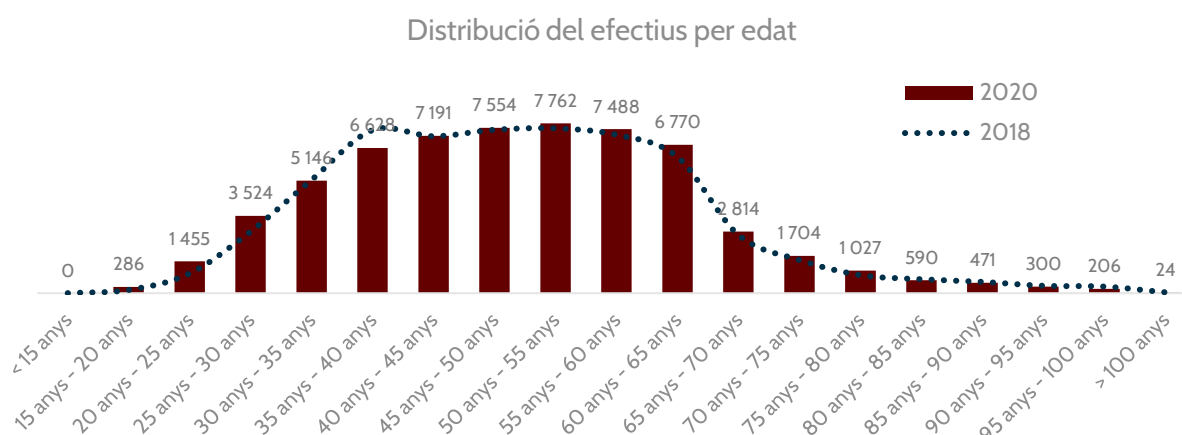
Categoria de diferit	Efectius	Efectius %	Rati homes	Edat mitjana	Renda anual mitjana
Més de 180 mesos de cotització	-41	-0%	-8%	-0,1 any	+62 €
Entre 12 i 179 mesos de cotització	+485	-2%	+1%	+0,4 any	+3 €
Menys de 12 mesos de cotització	+1 554	+2%	-6%	-0,7 any	+0 €
TOTAL	+1 998	0%	-0%	-0,2 any	-26 €

Taula 7 Evolució de les característiques dels assegurats latents.

La població dels assegurats latents ha **augmentat prop d'un 3%** entre el 2018 i el 2020. La contribució més significativa a aquest augment se situa lògicament en l'àmbit de les persones que han cotitzat menys de 12 mesos: és l'estructura de l'ocupació i l'economia andorrana que ho explica.

És interessant remarcar que la mitjana de drets adquirits per els diferits amb més de 180 mesos de cotització (població relativament estable en nombre) va augmentar en 62 euros, una mica més de 1%.

Per completar l'anàlisi, el gràfic següent mostra la distribució del nombre de diferits per edat, amb el recordatori del 2018:

En definitiva, l'examen de la gran població d'afiliats que han adquirit drets però que ja no contribueixen al règim sense haver-los liquidat posa de manifest diverses tipologies de poblacions:

- d'una banda, poblacions més aviat d'edat madura amb un volum important de drets,
- d'altra banda, poblacions **"temporals"** que tenen poca probabilitat de romandre en el règim i liquidar els seus drets a llarg termini.

Aquest element és important en la mesura que el règim va preveure en la reforma de 2015 que la liquidació de drets només seria possible per a titulars de més de 5 anys (60 mesos) de cotització a partir del març de 2020.

És un element d'anàlisi del règim que s'ha integrat en el seu examen.

1.4. ANÀLISI DE LA POBLACIÓ DE COTITZANTS

1.4.1. NOMBRE I ESTRUCTURA DE LA POBLACIÓ

La població de cotitzants ha estat objecte d'un examen específic tenint en compte el seu paper determinant en els equilibris del règim.

Aquesta població es compon d'aproximadament 55.000 afiliats, *dels quals uns 46.000 tenen la condició d'assalariat.*

L'estructura d'aquesta població és la següent a finals de 2020:

Categoria de cotitzant	Efectius	Efectiu (en % de l'efectiu total)	Proporció d'homes	Edat mitjana el 31/12/2020	Base anual mitjana 2020	Renda anual mitjana 2020
Assalariat	46 493	85%	51%	41,3 anys	22 292 €	4 443 €
Compte propi	6 212	11%	68%	48,2 anys	22 289 €	5 046 €
Pensionistes que cotitzen	1 091	2%	53%	56,5 anys	8 340 €	5 106 €
Règims especials	845	2%	52%	46,4 anys	18 202 €	7 536 €
Total	54 641	100%	53%	42,5 anys	21 950 €	4 573 €

Taula 8 Estadístiques de cotització a finals de 2020.

Pel que fa a la remuneració, aquesta sembla més aviat modesta (en comparació amb els països fronterers amb el Principat); els drets de jubilació adquirits són així mateix relativament modestos (la data de creació del règim i la taxa de cotització expliquen també aquest punt).

A més, cal destacar que les bases de cotització utilitzades per a la projecció actuarial corresponen a la retribució teòrica, que s'hauria cotitzat en absència de la crisi sanitària. Aquestes bases teòriques d'aportació han estat avaluades pels departaments de la CASS.

A finals de 2018, les estadístiques eren les següents:

Categoria de cotitzant	Efectius	Efectiu (en % de l'efectiu total)	Proporció d'homes	Edat mitjana el 31/12/2018	Base anual mitjana 2018	Renda anual mitjana 2018
Assalariat	46 712	85%	51%	40,3 anys	21 760 €	4 101 €
Compte propi	6 804	12%	67%	47,5 anys	23 140 €	5 127 €
Pensionistes que cotitzen	989	2%	100%	56,1 anys	8 521 €	5 167 €
Règims especials	730	1%	56%	47,0 anys	21 787 €	8 731 €
Total	55 235	100%	54%	41,5 anys	21 694 €	4 307 €

Taula 9 Estadístiques de cotització a finals de 2020.

La taula següent resumeix les diferències:

Categoria de cotitzant	Efectius	Efectiu (en % de l'efectiu total)	Proporció d'homes	Edat mitjana	Base anual mitjana	Renda anual mitjana
Assalariat	-0%	+1%	+0%	+1,0 any	+2%	+8%
Compte propi	-9%	-1%	+2%	+0,7 any	-4%	-2%
Pensionistes que cotitzen	+10%	+0%	-47%	+0,3 any	-2%	-1%
Règims especials	+16%	+0%	-3%	-0,6 any	-16%	-14%
Total	-1%	0%	-1%	+0,9 any	+1%	+6%

Taula 10 Evolució de les característiques dels cotitzants.

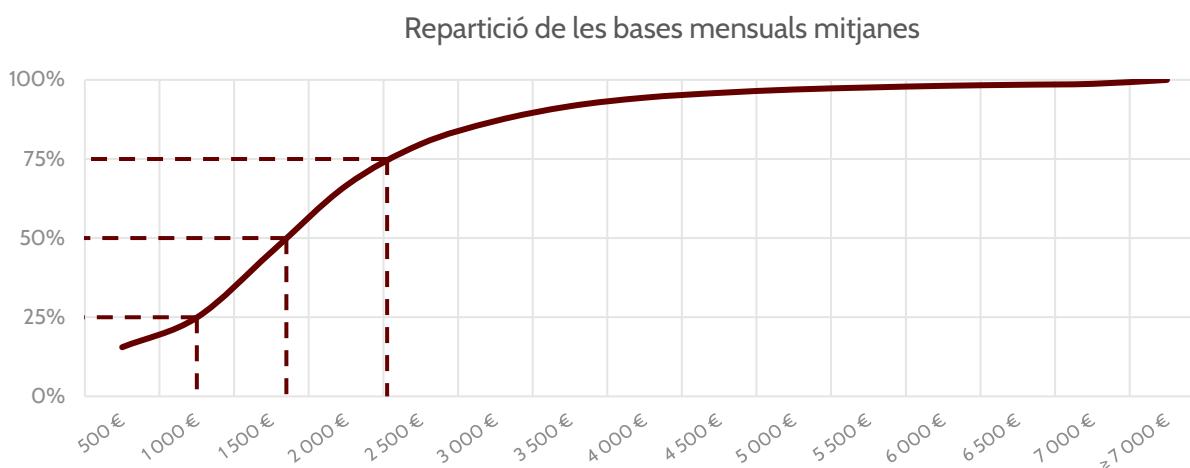
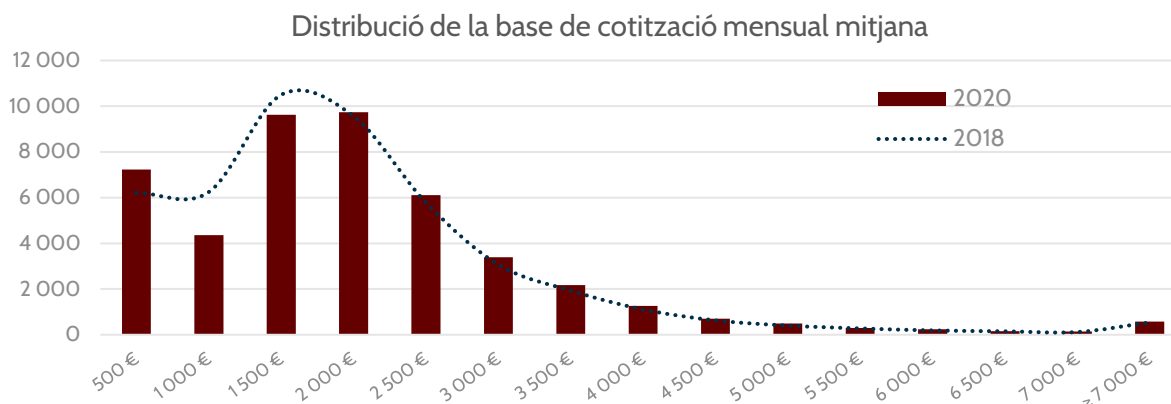
Es pot observar que el *nombre de cotitzants ha disminuït* al llarg del període, tot i que augmenta el nombre de pensionistes (i també augmenta el volum de drets a liquidar en el futur).

Aquest fenomen es deu probablement a les *conseqüències de la crisi sanitària sobre l'economia andorrana*.

Aquesta situació constitueix una autèntica *dificultat per a un règim de repartiment*, i més encara per al règim de la CASS, que es caracteritza per un ràpid augment de la mitjana dels drets abonats per l'arribada del sistema a la maduresa.

1.4.2. ANÀLISI DE BASES DE COTITZACIÓ

La distribució dels ingressos dels assalariats és la següent:

Aquests gràfics posen en evidència una estructura de població *característica d'una activitat clàssica*, a saber:

- una estructura de remuneracions en la qual el valor medià de les remuneracions (1.500 €/mes) és inferior al valor mitjà (1.800 €/mes),
- i en la qual la repartició de les remuneracions segueix les lleis clàssiques de l'anàlisi d'ingressos (log-normal i Pareto).

Finalment, l'anàlisi de la població dels cotitzants posa en evidència una població clàssica, encara que amb un nivell mitjà d'ingressos més aviat modest en comparació amb els països veïns.

A finals de 2020, es va caracteritzar per un estancament de la seva població respecte a finals de 2018, que pesa directament sobre el balanç a mitjà termini del règim.

2. SITUACIÓ I CONTEXT D'EVOLUCIÓ DEL RÈGIM DE PENSIONS DE LA CASS

2.1. CREIXEMENT ECONÒMIC IMPACTAT NEGATIVAMENT PER LA CRISI SANITÀRIA

Més enllà de les poblacions cobertes, el règim de la CASS és forçosament fortament dependent dels equilibris econòmics de l'economia andorrana dins la qual evoluciona.

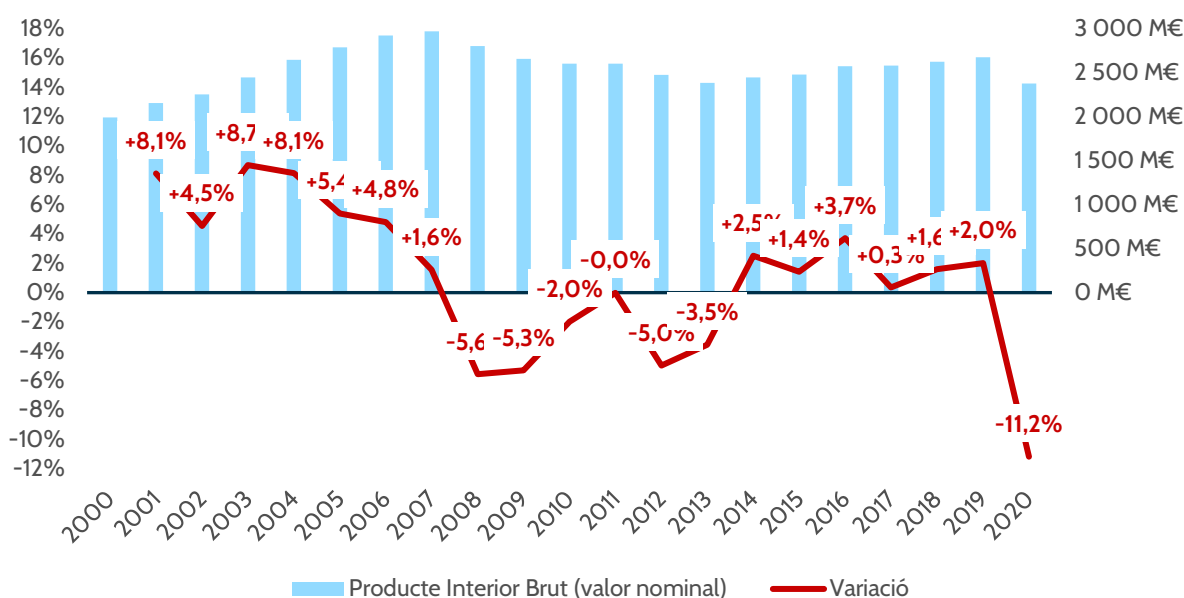
Aquesta ha experimentat un període d'evolució molt favorable en el transcurs dels anys 80-90 i fins al 2008.

Des del 2008 ha patit una *crisi important* caracteritzada per una reducció del PIB entre els anys 2008 i 2013, seguida per una reactivació més lenta des del 2013.

La *crisi sanitària* vinculada a l'aparició del Covid 19 també ha pesat, com a tot el món, molt negativament sobre el PIB del Principat. Aquest impacte s'ha accentuat encara més a mesura que el pes del sector turístic en el PIB d'Andorra és important. Així, el creixement del PIB andorrà es va situar en un **-11% el 2020**.

Evolució del producte interior brut andorrà entre el 2000 i el 2020

Font: Departament d'Estadística

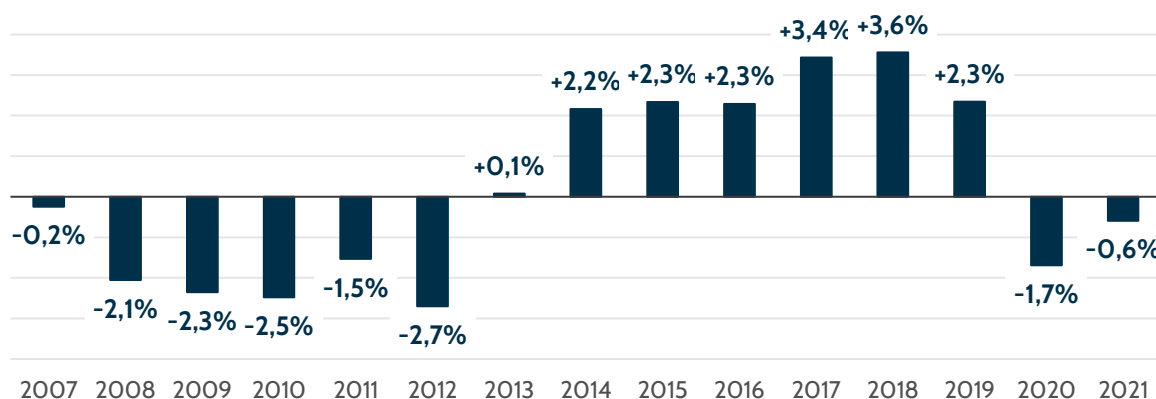
Més enllà de les conseqüències de la crisi sanitària (que és un factor exogen), *sorgeixen algunes* incerteses respecte a *les possibilitats de creixement futures*, especialment en el sector financer a causa dels canvis en la valoració d'aquestes activitats en el marc del conjunt de les economies de l'OCDE.

2.2. LA CRISI SANITÀRIA PESA EN LA DINÀMICA DEMOGRÀFICA DE LA POBLACIÓ AFILIADA A LA CASS

La recuperació observada des del 2013 s'ha traduït en un sensible augment de la població d'afiliats a la CASS. D'altra banda, l'any 2020 (i 2021), marcat per la crisi del Covid 19, va veure disminuir la **població afiliada a la CASS** per primera vegada des del 2012. Aquest fenomen s'explica per les conseqüències de la crisi sanitària sobre les activitats turístiques del Principat, i **una menor necessitat de treballadors estacionals**.

Taxa d'evolució anual de la població afiliada a la CASS

font: CASS

Aquests factors li asseguren al règim una **base econòmica que resta significativa malgrat veure's fragilitzada per la crisi sanitària**.

En l'aspecte demogràfic, la població andorrana experimenta la mateixa evolució que la dels països veïns, és a dir un **augment regular i permanent de l'esperança de vida** que es tradueix en esperances de vida que s'eleven fins a xifres molt properes a les de les poblacions francesa o espanyola.

Cal destacar, però, que la pandèmia del Covid-19 ha comportat una **reducció important del creixement de l'esperança de vida** als països desenvolupats, fins i tot per a alguns d'ells, una caiguda temporal de la mateixa.

Referent a això, cal tenir present que les evolucions de l'esperança de vida a França i a Espanya són avui dia extremadament semblants i que, en aquest aspecte, no hi ha divergències entre tots dos països, la qual cosa porta a considerar que es produeix el mateix amb Andorra.

Les esperances de vida en el moment del naixement a França i Espanya es presenten de la manera següent:

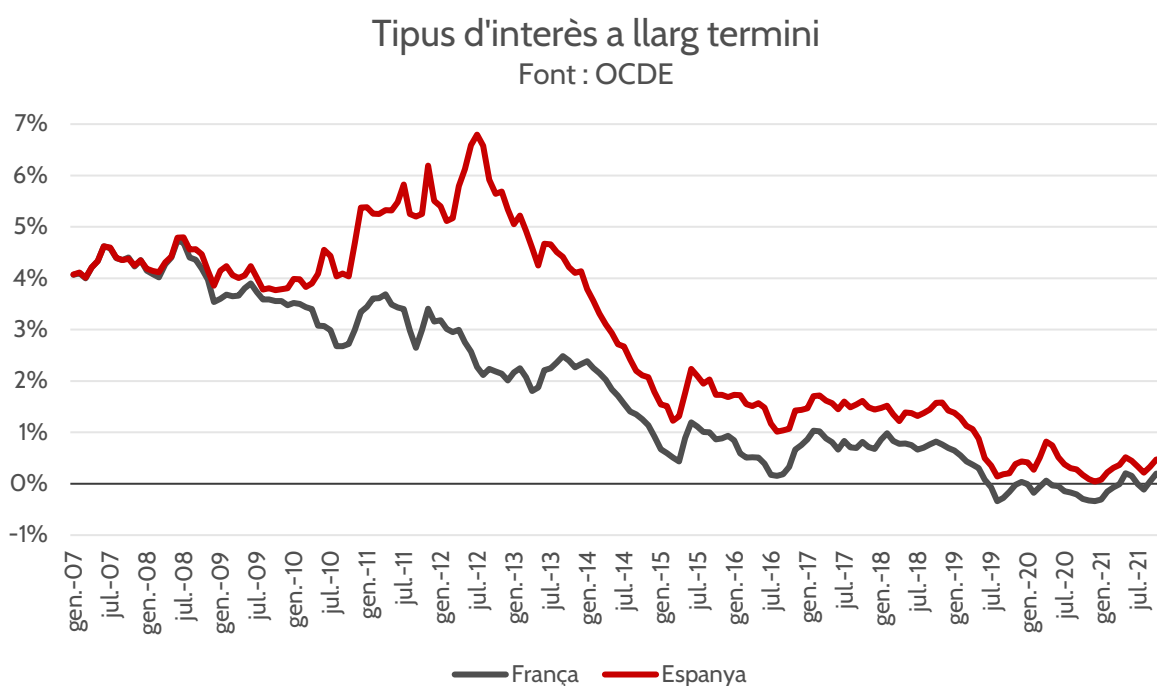
País	Dones	Homes
Espanya	85,1 anys	79,7 anys
França	85,3 anys	79,2 anys

Taula 11 Esperances de vida en el moment del naixement. Font: OCDE (2020)

Per tant, el règim està sotmès a les mateixes tensions que els règims de pensions dels altres països desenvolupats, és a dir, a una progressió inversa entre, d'una banda, una demografia que evoluciona cap a un allargament de les durades de vida i de servei de les prestacions, i de l'altra, una base econòmica amb una fragilitat més accentuada que 20 o 30 anys enrere.

2.3. DOS INDICADORS FINANCERS: TIPUS D'INTERÈS I INFLACIÓ

En l'aspecte financer, la situació del règim es caracteritza per l'impacte de l'evolució de les situacions financeres dels mercats, particularment a Espanya i a França; a saber, principalment **una davallada molt forta i de llarga durada dels tipus d'interès** de la renda fixa.

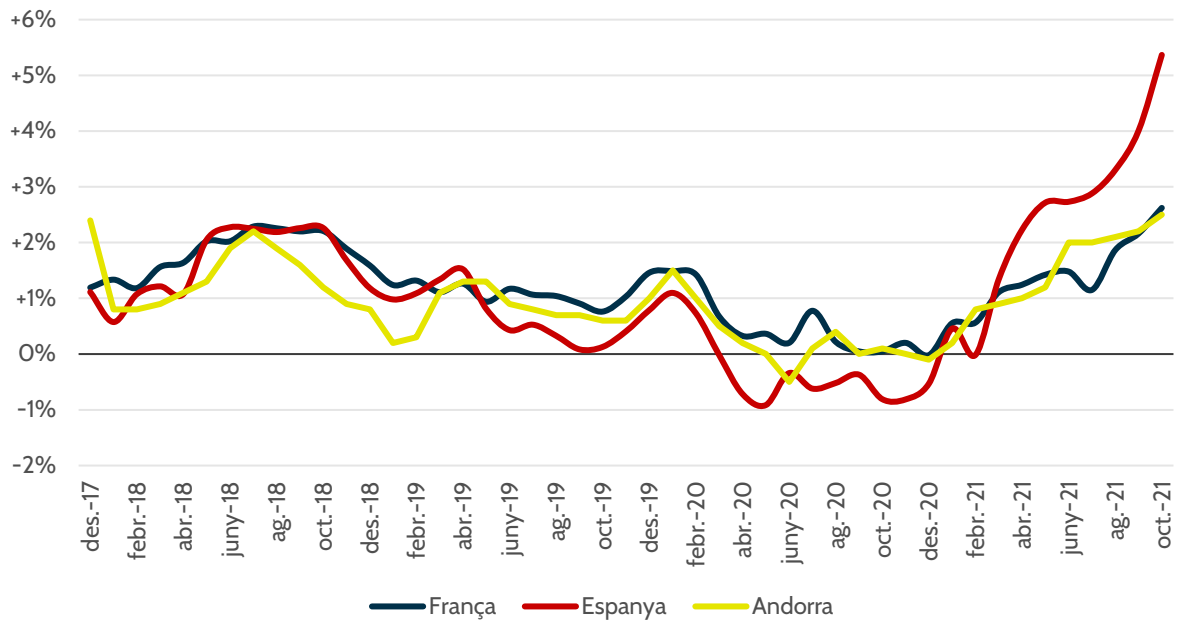

D'aquesta forma, els actius del règim de pensions de la CASS, consistents en gran mesura en obligacions, es veuen sotmesos a una molt forta pressió a la baixa sobre els seus rendiments a causa d'aquesta evolució globalment paral·lela entre els països desenvolupats, particularment pel que respecta a Espanya i França.

El període recent (des del segon semestre del 2021) també s'ha caracteritzat per un **augment molt fort de la inflació** a la majoria de països del món. Aquesta inflació molt elevada és, sobretot, conseqüència de l'augment dels preus de l'energia.

Taxa d'evolució anual de la inflació total

Font : OCDE i Departament d' Estadística

En aquesta fase, sembla més marcada a Espanya que a Andorra i França. En tot cas, és probable que tingui conseqüències en la rendibilitat de les inversions de la CASS *però sobretot en la revaloració de les pensions, que es troben directament indexades a la inflació.*

3. DESCRIPCIÓ I EVOLUCIONS RECENTS DEL RÈGIM DE PENSIONS DE LA CASS

En el context anteriorment descrit, el règim de pensions de la CASS, establert el 1968, ha experimentat evolucions recents que en mantenen les característiques principals, però que n'han modificat clarament un cert nombre de paràmetres de control.

3.1. LES CARACTERÍSTIQUES GENERALS DEL RÈGIM DE PENSIONS DE LA CASS: UN RÈGIM ÚNIC DE JUBILACIÓ DE COTITZACIONS DEFINIDES

El règim de pensions de la CASS és un règim de pensions de cotitzacions definides, és a dir que les cotitzacions donen lloc a *l'adquisició de punts* en funció d'un valor d'adquisició dels punts.

Seguidament aquests punts es converteixen en pensió a partir de l'edat de liquidació dels drets de jubilació sobre la base d'un *factor de conversió* del valor de compra en valor de venda dels punts de jubilació.

Posteriorment, les pensions es **revaloritzen en funció de l'evolució del valor del IPC** (Índex de preus al consum).

Aquest mecanisme és un mecanisme clàssic per als règims de pensions que comporta un risc menys important pel règim i els seus contribuents (empresaris i assalariats) que els règims de pensions de prestacions definides, com són els fons de pensions anglosaxons o molts règims de base d'agents públics en els països desenvolupats.

Els paràmetres del règim han estat fixats en els seus inicis, l'any 1968. Preveuen *l'edat de jubilació als 65 anys* i una taxa de reversió dels drets sobre els cònjuges supervivents del 50%.

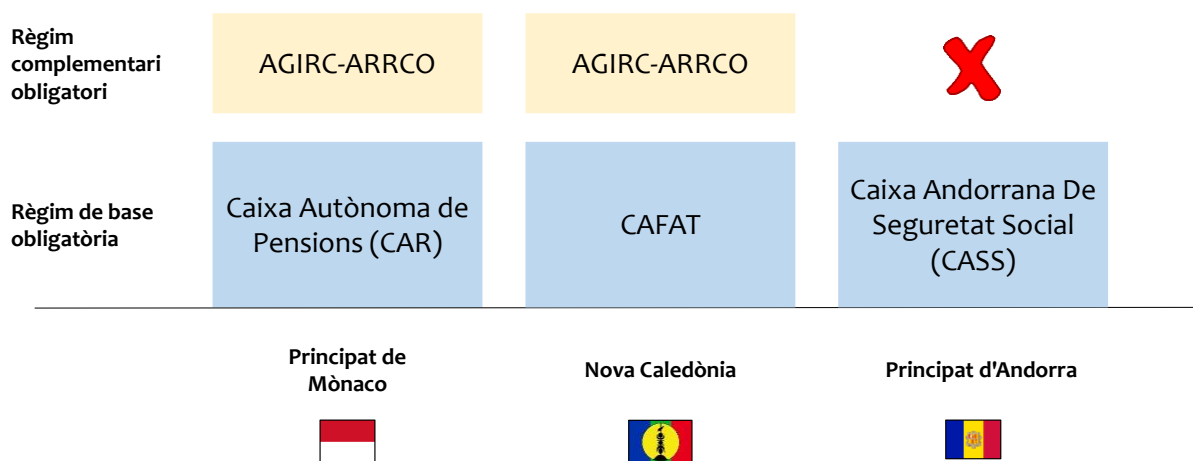
El règim disposa de **reserves de 1.471 milions d'euros a finals de 2020** (les reserves eren de 1.243 milions d'euros a finals del 2018).

Les cotitzacions estan actualment fixades en un 12% (8,5% per a l'empresari i 3,5% per a l'assalariat).

El conjunt d'aquests elements constitueix una sèrie de característiques de règim de pensions clàssiques per a situacions comparables.

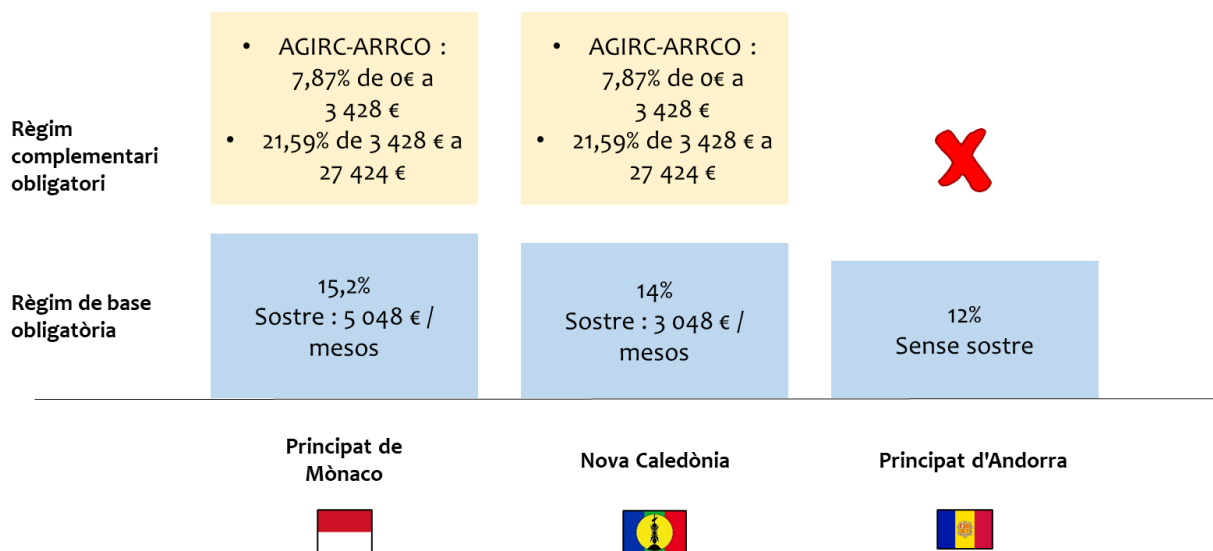
Tanmateix, el règim té una característica pròpia en relació als que han pogut ser objecte d'estudis comparatius (Principat de Mònaco, Nova Caledònia i, de manera més limitada, Gran Ducat de Luxemburg): es tracta d'un **règim únic i no existeix un règim complementari obligatori** al Principat d'Andorra, com pot passar en els casos anteriorment descrits.

L'esquema següent presenta una comparació de l'estructura dels règims de pensions obligatoris de Mònaco, Nova Caledònia i Andorra.

Això porta a **taxes de cotització més febles** i a drets més febles.

A tall d'il·lustració, l'esquema anterior es reproduïx indicant **les taxes de cotització del 2020** en aquests diferents règims (amb la precisió, si s'escau, de la base màxima de cotització aplicable).

Tanmateix es poden trobar alguns elements de comparació sobre els paràmetres anteriorment descrits, com es mostra a continuació, tot precisant que tant **Nova Caledònia com Mònaco disposen d'un règim complementari obligatori (i fins i tot dos règims a Mònaco des del 2020)**:

Règim	Efectius empleats	Edat de liquidació	Factor de conversió	Fons de reserva
CASS	55 000	65 anys	9,6	1 471 M€
CAFAT	75 000	60 anys	10,03	355 M€
CAR	50 000	65 anys	10,17	

Al capdavant, el règim de pensions de la CASS és per tant coherent i clàssic en relació a les observacions fetes sobre els règims dels països de mida demogràfica comparable. No obstant això, es distingeix d'altres règims per *l'absència de règims complementaris obligatoris* i de les cotitzacions i drets corresponents.

3.2. L'EVOLUCIÓ DEL RÈGIM DES DE L'1 DE MARÇ DE 2015

Ateses les dificultats a què s'enfronten tant el règim de pensions de la CASS com el conjunt de règims de pensions en els temps recents, els seus dirigents van efectuar reformes per tractar de modificar els seus paràmetres de funcionament. La reforma va entrar en vigor l'1 de març de 2015.

Es caracteritza per una *evolució significativa de les regles de funcionament del règim a fi de perpetuar-lo*:

1) Els drets:

- a) el factor de conversió dels drets s'apuja de 8 a 9,6, la qual cosa degrada en semblant mesura el rendiment tècnic del règim, però corregeix parcialment les conseqüències de l'evolució de l'esperança de vida als 65 anys dels cotitzants, que és sensiblement més elevada avui del que era el 1968, quan es va crear el règim (en aquesta data el factor de conversió era de 6,4).
- b) aquests mecanismes tenen com a objectiu reduir les càrregues que pateix el règim i, per tant, millorar la seva perennitat.

2) El càlcul de la pensió:

- a) les pensions corresponents als drets adquirits a partir de l'01/03/2015 són objecte d'una estratificació dels drets, en funció del nivell teòric de pensió assolit abans de l'aplicació del coeficient reductor, expressat en múltiple del salari mínim.
- b) quan les persones tenen, en virtut dels punts mitjans adquirits a partir de l'01/03/2015, una pensió abans de descompte *inferior a 2 vegades el salari mínim*, la pensió es calcula sobre les bases anteriors,
- c) quan les persones tenen, en virtut dels punts mitjans adquirits a partir de l'01/03/2015, una pensió abans de descompte *compresa entre 2 vegades i 2,5 vegades el salari mínim*, als drets entre 2 vegades i 2,5 vegades el salari mínim se'ls aplica un descompte del 25%,
- d) quan les persones tenen, en virtut dels punts mitjans adquirits a partir de l'01/03/2015, una pensió abans de descompte *compresa entre 2,5 vegades i 3 vegades el salari mínim*, als drets entre 2,5 vegades i 3 vegades el salari mínim se'ls aplica un descompte del 50%,
- e) quan les persones tenen, en virtut dels punts mitjans adquirits a partir de l'01/03/2015, una pensió abans de descompte *superior a 3 vegades el salari mínim*, als drets més enllà de 3 vegades el salari mínim se'ls aplica un descompte del 75%.

Cal assenyalar que el valor d'adquisició del punt del règim s'ha fixat de tal manera que una persona que cotitzi durant 40 anys a la CASS es beneficiï d'una taxa de substitució –és a dir la relació entre la seva pensió i la seva remuneració d'activitat mitjana– del 50%.

D'altra banda, els llistats anteriorment descrits es poden expressar també en funció del salari mitjà percebut durant la durada de cotització a la CASS:

- els punts cotitzats *fins a 4 vegades el salari mínim* (PP1) no tenen descompte,
- els punts cotitzats *entre 4 vegades i 5 vegades el salari mínim* (PP2) són objecte d'un descompte del 25%,
- els punts cotitzats *entre 5 vegades i 6 vegades el salari mínim* (PP3) són objecte d'un descompte del 50%,
- els punts cotitzats *més enllà de 6 vegades el salari mínim* són objecte d'un descompte del 75%.

Aquest mecanisme reforça la dimensió solidària del règim atès que els coeficients reductors són sensiblement diferents segons els trams de remuneració.

Aquestes mesures tenen com a efecte incrementar el factor de conversió del règim en semblant proporció:

- part dels punts adquirits sobre una renda mitjana cotitzada $\leq 4 * \text{salari mínim}$ (4 333 € el 2020) $\Rightarrow 9,6$
- part dels punts adquirits sobre una renda mitjana cotitzada $> 4 * \text{salari mínim}$ et $\leq 5 * \text{salari mínim}$ (5 417 € el 2020) $\Rightarrow 12,8$
- part dels punts adquirits sobre una renda mitjana cotitzada $> 5 * \text{salari mínim}$ et $\leq 6 * \text{salari mínim}$ (6 500 € el 2020) $\Rightarrow 19,2$
- part dels punts adquirits sobre una renda mitjana cotitzada $> 6 * \text{salari mínim}$ (6 500 € el 2020) $\Rightarrow 38,4$

Ha semblat útil calcular sobre aquestes bases la *taxa de cobertura dels nous drets cotitzats*, segons el tram de renda en el qual ens trobem.

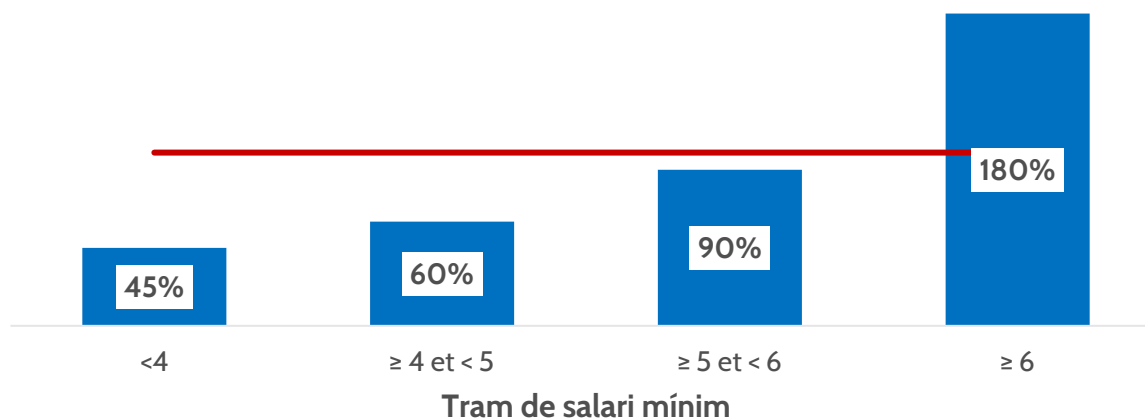
Es tracta de comparar:

- l'import de la cotització ingressada per la CASS,
- amb el valor actual probable dels drets corresponent (renda adquirida pel cotitzant i que serà abonada a partir dels 65 anys).

Els càlculs s'han efectuat suposant que els punts han estat adquirits per un home de 40 anys d'edat.

Aquest plantejament correspon a una lògica desfavorable d'un *règim de capitalització pura*, però permet identificar els condicionants de l'equilibri del règim de la CASS a mitjà termini.

Taxa de cobertura dels nous drets en funció del tram marginal de salari

S'aprecia que el règim està equilibrat per als drets adquirits més enllà de PP3, és a dir un salari a partir 5 417 € al mes.

A la inversa, això significa que *cada euro de cotització ingressat pel règim per sota d'aquest llindar contribueix a augmentar el seu dèficit.*

A títol comparatiu, la situació dels diferents règims de pensions significatius es reproduïx per posar en evidència els diferents coeficients de conversió que es poden observar.

Equivalent factor de conversió	O-PP1	PP1-PP2	PP2-PP3	PP3-+
CASS	9,6	12,8	19,2	38,4
ARRCO/AGIRC (França)	17	17	17	17
RAFP (Pensió per capitalització dels funcionaris a França)	27	27	27	27

És interessant destacar que el projecte de reforma global dels sistemes de pensions a França (abandonat pel Govern l'any 2020 a causa de la greu crisi econòmica provocada per la pandèmia de la Covid-19) es relacionava amb un coeficient de conversió als 65 anys d'uns 17 anys.

En aquest aspecte, el règim de la CASS segueix sent molt generós per a la major part de la població (cf. la part 1.4.2 sobre distribució de rendes).

Això no obstant, el conjunt d'aquestes reformes ha procurat garantir una major perennitat al règim de pensions en el context actual.

Sobre aquestes bases, prenent en compte el context econòmic, les regles de funcionament del règim i l'estructura poblacional del Principat d'Andorra, esdevé possible apreciar les grans tendències evolutives del règim.

4. HIPÒTESIS ACTUARIALS

L'anàlisi dels compromisos adquirits del règim es pot dur a terme sobre la base dels punts anteriorment descrits i partint d'una sèrie d'hipòtesis que analitzem seguidament.

4.1. HIPÒTESIS DE SIMULACIÓ

4.1.1. DATA DE VALORACIÓ

La data de valoració estableix la data a partir de la qual es fan els càlculs, així com la data de tancament de les dades i hipòtesis.

La data de valoració utilitzada és el **31/12/2020**.

La valoració anterior es va fer el 31/12/2018.

4.1.2. DURADA DE LA PROJECCIÓ

El període de projecció defineix el període durant el qual es projectaran les prestacions i recursos del règim.

D'acord amb els responsables del règim de pensions, la projecció es farà l'any 2080, és a dir, un **període de projecció de 60 anys**.

La durada de la projecció és idèntica a la utilitzada per a l'avaluació anterior a finals de 2018.

4.1.3. TAXA DE DESCOMPTE

La taxa de descompte permet comparar fluxos en diferents dates; està vinculada a la taxa d'inflació i a la taxa d'inversió d'actius.

La taxa proposada és del **2,00% en termes nominals**, o del 0,00% en termes reals a llarg termini.

Aquesta hipòtesi no s'ha modificat respecte a l'avaluació anterior adoptada a finals de 2018.

4.2. HIPÒTESIS ECONÒMIQUES

4.2.1. INFLACIÓ

La inflació permet tenir en consideració l'evolució de l'erosió monetària en el futur. Aquesta és una hipòtesi subjacent a la que s'utilitza per estimar els augments salarials i les taxes de col·locació. El valor intrínsec, utilitzat per a la inflació, no és determinant per projectar la situació del règim.

En efecte, només és significativa la diferència entre els supòsits d'inflació, la taxa de rendiment, l'evolució dels salaris i la revaloració de les pensions.

En aquest context, i d'acord amb els responsables del règim, els càlculs es faran en euros constants per tal de garantir una millor llegibilitat dels resultats presentats en forma de fluxos monetaris anuals durant diverses dècades.

Aquesta hipòtesi determina l'evolució del valor del servei de les pensions de manera coordinada amb la hipòtesi d'evolució de la massa salarial. (cf.4.2.4).

S'assumeix **una inflació nominal del 2,00% durant tot el període de projecció**¹, donada la posició del BCE (independentment en aquesta fase del fenomen d'augment significatiu de la inflació observat en els últims mesos).

Aquesta elecció també permetrà valorar els resultats nominals i reals relatius a les diferents variables numèriques.

Com a part de l'avaluació adoptada a finals de 2018, s'havia adoptat una hipòtesi d'inflació de l'1,50% durant els 3 primers anys de la projecció i del 2,00% més enllà.

4.2.2. IMPORT DE LES RESERVES

L'import de les reserves correspon al fons constituït per fer front a futures despeses de jubilació. Aquesta reserva també s'utilitza per calcular els ingressos financers realitzats que provenen com a recurs del règim.

D'acord amb la informació facilitada pels responsables del règim, la branca de jubilació disposa a 31/12/2020 de reserves per **1.471 milions d'euros**.

Les reserves se situaven en **1.243 milions** d'euros a 31/12/2018.

Durant el període, l'import de les reserves ha **augmentat així un 18% (+228 milions d'euros)**.

A més, des que les projeccions es van concretar a principis de 2022, ja es coneixia l'import real de les reserves a finals de 2021. Es va situar en **1.588 milions d'euros, un 8% més (+117 milions d'euros)** respecte a finals de 2020.

En les projeccions s'ha tingut en compte l'import real de les reserves a finals de 2021.

4.2.3. RENDIBILITAT MITJANA DE LES RESERVES

Aquesta taxa representa la taxa financera mitjana real (exclosa la inflació) realitzada sobre la inversió de les reserves del règim durant el període de projecció.

Es va acordar amb els responsables del règim andorrà l'opció de mantenir una variació anual a llarg termini corresponent a un **1,00% per sobre de la inflació** (és a dir, una taxa real del +1,00%).

¹ Amb l'excepció de la hipòtesi per a l'any 2021, atès que quan es van fer els càlculs ja es coneixia la inflació estimada per a l'any 2021 (3,30%).

En el marc de la valoració adoptada a finals de 2018, s'havia adoptat l'assumpció d'un tipus nominal fix del 2,25% a llarg termini (és a dir, 0,25% en termes reals).

4.2.4. PERFILS DE CARRERA

Els perfils de carrera són hipòtesis actuàries que reflecteixen els canvis en els salaris. Els perfils s'utilitzen per projectar els salaris a final de carrera i avaluar les pensions dels treballadors assalariats del règim.

Es va acordar amb els responsables del règim andorrà l'opció de conservar una única taxa d'evolució real de les retribucions per a la determinació de drets. Aquesta taxa es fixa en el **2,00% en termes nominals a llarg termini**, corresponent a la hipòtesi d'inflació.

És a dir, es manté un tipus del **0,00% en euros constants** a llarg termini, és a dir, mantenint el poder adquisitiu de la remuneració.

Aquesta hipòtesi no s'ha modificat respecte a l'avaluació anterior feta a finals de 2018.

4.2.5. EVOLUCIÓ DE LA RENDA MENSUAL MITJANA DELS TREBALLADORS AUTÒNOMS

La variació del valor de la renda mitjana mensual dels treballadors autònoms s'utilitza per projectar els ingressos a final de carrera i avaluar les pensions dels treballadors autònoms del règim.

Es va acordar amb els responsables del sistema andorrà l'opció de mantenir un únic ritme d'evolució d'aquesta renda mitjana. Aquest tipus es fixa en el 0,00% en termes reals a llarg termini, és a dir, en el 2,00% en termes nominals, d'acord amb la resta de paràmetres relatius a les variacions de la retribució, en funció de l'IPC (és a dir, una taxa anual del 2,00%).

Cal destacar que aquesta variació s'expressa en euros constants.

Aquesta hipòtesi no s'ha modificat respecte a l'avaluació anterior adoptada a finals de 2018.

4.2.6. EVOLUCIÓ DEL SALARI MÍNIM

Es tracta d'una projecció del valor del salari amb l'objectiu d'estimar els trams de reducció dels drets adquirits (PP1, PP2, PP3).

D'acord amb els responsables de la CASS, es proposa adoptar una **evolució idèntica a la de la inflació** (2,00% en termes nominals). Aquests canvis s'expressen en euros constants.

Aquesta hipòtesi no s'ha modificat respecte a l'avaluació anterior adoptada a finals de 2018.

4.2.7. EVOLUCIÓ DEL VALOR DE COMPRA DEL PUNT

Es tracta d'una projecció del valor de compra del punt per tal d'estimar el nombre de punts adquirits.

Es proposa mantenir una variació del **0,00%** anual en euros constants (2,00% en termes nominals a llarg termini).

Aquesta hipòtesi no s'ha modificat respecte a l'avaluació anterior adoptada a finals de 2018.

4.2.8. EVOLUCIÓ DEL VALOR DE VENDA DEL PUNT

Es tracta d'una projecció del valor de venda del punt per estimar l'import de les pensions que es pagaran en funció del nombre de punts adquirits.

Es proposa adoptar una variació del **0,00%** anual en euros constants (2,00% en termes nominals a llarg termini).

Aquesta hipòtesi no s'ha modificat respecte a l'avaluació anterior feta a finals de 2018.

4.2.9. TAXA DE COTITZACIÓ

Es proposa mantenir un **tipus del 12%** (tipus vigent l'any 2020 segons l'article 103 de la Llei de la Seguretat Social, idèntic als vigents i retinguts l'any 2018).

Aquest tipus s'aplica tant als assalariats (l'empresari cobreix el 70% de la cotització) com als comptes propis.

Aquesta hipòtesi no s'ha modificat respecte a l'avaluació anterior adoptada a finals de 2018.

4.3. HIPÒTESIS DEMOGRÀFIQUES

4.3.1. TAULES DE MORTALITAT

La defunció és un dels fets a tenir en compte per a la definició de les lleis de sortida del règim, ja sigui com a persona activa o com a jubilat.

Es proposa retenir taules prospectives per tal de tenir en compte la deriva de la mortalitat dels afiliats al llarg del temps. Aquestes seran les taules prospectives de mortalitat espanyoles.

En el marc de la projecció actuarial del règim a finals de 2020, s'han actualitzat les taules de mortalitat utilitzades per tenir en compte la "Resolució de 17 de desembre de 2020"², que publica les noves taules de mortalitat vigents a Espanya.

Així, les taules PER2020_Col_1er.orden són les que s'han retingut.

Com a part de la valoració de finals de 2018, es van utilitzar les taules de mortalitat anteriors PERM/F 2000P.

² Resolución de 17 de diciembre de 2020, de la Dirección General de Seguros y Fondos de Pensiones, relativa a las tablas de mortalidad y supervivencia a utilizar por las entidades aseguradoras y reaseguradoras, y por la que se aprueba la guía técnica relativa a los criterios de supervisión en relación con las tablas biométricas, y sobre determinadas recomendaciones para fomentar la elaboración de estadísticas biométricas sectoriales.

La taula següent mostra una comparació de l'esperança de vida a diferents edats entre aquests dos conjunts de taules:

EDAT	Homes				Dones			
	PER H 2000	PER2020 _Col_1er. order	Desviació absoluta	Desviació relativa	PER F 2000	PER2020 _Col_1er. order	Desviació absoluta	Desviació relativa
50 anys	38,0 anys	40,1 anys	+2,1 anys	+5,5%	43,7 anys	44,2 anys	+0,5 any	+1,3%
55 anys	32,9 anys	34,9 anys	+1,9 anys	+5,8%	38,4 anys	39,1 anys	+0,7 any	+1,8%
60 anys	28,0 anys	29,7 anys	+1,7 any	+6,0%	33,0 anys	33,7 anys	+0,7 any	+2,0%
65 anys	23,3 anys	24,7 anys	+1,4 any	+6,0%	27,8 anys	28,5 anys	+0,6 any	+2,3%
70 anys	19,0 anys	19,9 anys	+1,0 any	+5,1%	22,7 anys	23,3 anys	+0,6 any	+2,7%
75 anys	15,0 anys	15,4 anys	+0,4 any	+2,6%	17,8 anys	18,4 anys	+0,5 any	+3,0%
80 anys	11,5 anys	11,4 anys	-0,1 any	-0,9%	13,4 anys	13,8 anys	+0,5 any	+3,5%
85 anys	8,6 anys	8,3 anys	-0,2 any	-2,4%	9,5 anys	10,0 anys	+0,5 any	+5,3%
90 anys	6,0 anys	6,2 anys	+0,1 any	+2,5%	6,5 anys	7,2 anys	+0,7 any	+11,0%

L'evolució des de l'any 2000 de les taules espanyoles és coherent amb el que s'observa a França per a les persones treballadores: un creixement més elevat de l'esperança de vida dels homes que de les dones (encara que això sigui menys cert per als més grans).

Tanmateix, el pes en els compromisos de la branca de la vellesa de la CASS de les persones majors de 80 anys és modest.

4.3.2. TAXA DE MATRIMONI

La taxa de nupcialitat és una hipòtesi utilitzada per avaluar la proporció d'individus casats quan es jubilen. Aquest coeficient permet, en particular, estimar la proporció de pensions que seran reversibles en la persona del cònjuge supervivent.

El gabinet Actense proposa mantenir que el **60% dels participants al règim dels quals no es coneix l'estat civil estiguin casats** quan es jubilin.

Aquesta hipòtesi no s'ha modificat respecte a l'avaluació anterior adoptada a finals de 2018.

4.3.3. DIFERÈNCIA D'EDAT AFILIAT/CÒNJUGE

Aquest supòsit permet estimar, quan no es disposa de la data de naixement del cònjuge, l'edat del cònjuge del particip quan aquest es jubila o quan mor en actiu. Aquest supòsit també s'utilitza quan el participant no està casat en la data dels càlculs i quan surt o mor en actiu, se li assigna una probabilitat d'estar casat.

En vista dels elements disponibles a Europa, es proposa mantenir una diferència d'edat de **dos anys** entre afiliat/cònjuge, essent l'home més gran que la dona (estudi aportat per Actense).

Aquesta hipòtesi no s'ha modificat respecte a l'avaluació anterior adoptada a finals de 2018.

4.3.4. ESTRUCTURA DEMOGRÀFICA DELS NOUS ENTRANTS

Aquesta hipòtesi ajuda a descriure les característiques dels nous participants del règim en el futur.

Es proposen els següents perfils, a partir d'un estudi estadístic de nous afiliats a la CASS entre 2018 i 2020:

Taula d'entrada d'assalariats

Edat d'entrada	Sexe	Situació familiar	Salari d'entrada anual	Proporció
29 anys	1	M o C	13 813 €	53,0%
28 anys	2	M o C	10 187 €	40,1%

Taula d'entrada per a autònoms

Edat d'entrada	Sexe	Situació familiar	Salari d'entrada anual	Proporció
39 anys	1	M o C	24 975 €	5,2%
40 anys	2	M o C	24 975 €	1,6%

Les taules següents mostren, com a recordatori, els perfils seleccionats en el context de l'avaluació anterior a finals de 2018. Aquests perfils s'havien determinat a partir de l'observació de nous afiliats del 2015 al 2018.

Taula d'entrada d'assalariats

Edat d'entrada	Sexe	Situació familiar	Salari d'entrada anual	Proporció
28 anys	1	M o C	13 590 €	50,40%
27 anys	2	M o C	9 746 €	40,60%

Taula d'entrada per a autònoms

Edat d'entrada	Sexe	Situació familiar	Salari d'entrada anual	Proporció
41 anys	1	M o C	25 343 €	6,40%
40 anys	2	M o C	25 343 €	2,50%

Així, els perfils proposats per a l'avaluació final de 2020 semblen *ser de continuïtat amb la projecció de finals de 2018*, força coherent, a falta de grans canvis en el perfil de les persones que treballen a Andorra.

4.3.5. EVOLUCIÓ DELS SALARIS A L'INICI DE LA CARRERA

Aquesta hipòtesi permet tenir en compte l'evolució dels salaris a l'inici de la carrera, és a dir, els salaris pagats als nouvinguts al llarg del règim.

El gabinet Actense proposa adoptar una *variació anual del 0,50% en euros constants* (2,5% en termes nominals a llarg termini).

Aquesta hipòtesi no s'ha modificat respecte a l'avaluació anterior adoptada a finals de 2018.

4.3.6. EVOLUCIÓ DELS EFECTIUS COTITZANTS

Aquesta hipòtesi permet considerar el nombre de nous entrants cada any segons els perfils definits prèviament.

Ateses les limitades possibilitats d'expansió del territori andorrà, l'escenari actual incorporarà un supòsit de creixement del nombre de contribuents en el període de projecció del 0,6% anual.

El nombre de nous contribuents per a l'any n es defineix de la següent manera:

$$\text{Cotitzants}_{n-1} \times (1 + X\%) - (\text{Cotitzants}_{n-1} - \text{Sortides}_{n-1})$$

Aquesta hipòtesi no s'ha modificat respecte a l'avaluació anterior adoptada a finals de 2018.

4.4. HIPÒTESIS DE COMPORAMENT SOCIAL

4.4.1. EDAT DE JUBILACIÓ

L'edat de jubilació determina la data a partir de la qual es pagaran les prestacions als jubilats, així com el nivell de drets adquirits per referència a la data d'ingrés.

Es proposa mantenir l'edat de **65 anys**, edat d'obertura de drets a la pensió de vellesa andorrana.

Aquesta hipòtesi no s'ha modificat respecte a l'avaluació anterior adoptada a finals de 2018.

4.4.2. TAXA DE TURNOVER

El turnover (rotació) és, juntament amb la mortalitat, un dels elements essencials a tenir en compte per a la definició de les lleis de sortida del règim de la branca de vellesa del Principat d'Andorra.

En efecte, la sortida interromp l'adquisició de nous drets en el règim andorrà.

A partir de les dades estadístiques relatives a la població afiliada a la CASS, es proposen les següents taxes de turnover:

Tram d'antiguitat	Taxa anual mitjana
< 5 anys	5%
de 5 a 10 anys	3%
de 11 a 20 anys	2%
20 anys i més	1%

Aquesta hipòtesi no s'ha modificat respecte a l'avaluació anterior feta a finals de 2018.

4.4.3. TERMES I CONDICIONS PER AL PAGAMENT DELS DRETS ADQUIRITS EN EL RÈGIM

Els drets adquirits pels assegurats de la CASS normalment es paguen en forma de renda.

No obstant això, en determinats casos, els drets es poden atorgar en forma de capital únic i alliberador per al règim.

Des del març de 2020, les persones assegurades tenen dret a una pensió en forma de capital:

- Havent cotitzat entre 60 i 179 mesos a la CASS,
- Havent cotitzat a la CASS durant almenys 180 mesos i si l'import de la pensió en forma de renda és inferior o igual al 5% del salari mínim. A més, a partir del 2022, el llindar del 5% s'eleva fins al 15% del salari mínim.

Aquestes normes també s'articulen amb els principis de totalització de períodes previstos en els acords bilaterals subscrits per Andorra.

La taula següent resumeix els diferents escenaris possibles en funció de la durada de l'afiliació a la CASS i de la durada total de l'afiliació tenint en compte l'agregació de períodes:

		Durada de l'afiliació a la CASS			
		Entre 0 i 11 mesos	Entre 12 i 59 mesos	Entre 60 i 179 mesos	A partir dels 180 mesos
Durada de l'afiliació amb totalització	Entre 0 i 11 mesos	∅			
	Entre 12 i 59 mesos	∅	∅		
	Entre 60 i 179 mesos	∅	Capital	Capital	
	A partir dels 180 mesos	∅	Renda o Capital (si la pensió és < 15% del salari mínim)	Renda o Capital	Renda o Capital (si la pensió és < 15% del salari mínim)

Així, en determinades situacions enumerades anteriorment, és probable que els assegurats sol·licitin el pagament dels seus drets en forma de capital.

Cal destacar que l'import del capital correspon a les aportacions pagades, actualitzades pels IPC anuals (excepte els dos anys anteriors a l'obertura del dret). Simultàniament, en cas de pagament d'una renda, el beneficiari rep la pensió, que també és reversible en benefici del cònjuge supervivent.

Finalment, tenint en compte el coeficient de conversió (9,6 sobre la majoria de drets) i la durada real del pagament de la pensió, és econòmicament més avantatjós per als assegurats sol·licitar el pagament dels seus drets en forma de pensió.

En conseqüència, es proposa considerar que tots els drets es pagaran en forma de renda vitalícia.

Aquesta hipòtesi no s'ha modificat respecte a l'avaluació anterior adoptada a finals de 2018.

4.4.4. PROPORCIÓ DE JUBILATS QUE TENEN PART DE LA SEVA CARRERA EN RÈGIMS CONVENCIONATS

Les carreres en règims convencionats permeten accedir al servei de pensions als 65 anys. Cal, doncs, fer una hipòtesi sobre la proporció d'afiliats que han fet part de la seva carrera professional fora del Principat dins d'esquemes coordinats per poder identificar els beneficiaris de les pensions de la CASS.

Es fa la hipòtesi que la proporció de titulars de punts amb una pensió del règim és del **100%**.

Aquesta hipòtesi no s'ha modificat respecte a l'avaluació anterior adoptada a finals de 2018.

4.4.5. DURADA DE LA CONTRIBUCIÓ EN RÈGIMS CONVENCIONATS

Les carreres en règims convencionats permeten accedir al servei de pensions als 65 anys. Cal fer un supòsit de la trajectòria fora del Principat dins d'esquemes coordinats per poder identificar els beneficiaris de les pensions de la CASS.

Es fa la hipòtesi que els titulars de drets CASS (afiliats i ex-afiliats) **liquidaran la seva jubilació amb un període total de cotització d'almenys 180 mesos**, tenint en compte, si s'escau, l'agregació dels períodes amb activitats realitzades en règims de països convencionats.

Aquesta hipòtesi no s'ha modificat respecte a l'avaluació anterior adoptada a finals de 2018.

4.4.6. PROBABILITAT DELS DIFERITS AMB MENYS DE 12 MESOS DE COTIZACIÓ DE TENIR UNA NOVA AFILIACIÓ A LA CASS

Les disposicions (totalització de períodes en particular) dels acords bilaterals entre Andorra i Espanya així com França i Portugal només són aplicables a les persones amb almenys 12 mesos d'afiliació al règim CASS.

No obstant això, a les bases de dades, alguns membres que ja no cotitzen han contribuït durant menys de 12 mesos a la data en què es van extreure les dades. Tanmateix, això no vol dir que no sigui probable que tornin a treballar a Andorra en el futur.

Cal, doncs, formular una hipòtesi sobre la probabilitat que aquestes persones (diferits amb menys de 12 mesos de cotització) tornin a treballar a Andorra i assolir així el llindar dels 12 mesos de cotització per beneficiar-se del que preveuen els convenis bilaterals.

En base a un estudi realitzat per Actense l'any 2016 a partir de les autoritzacions temporals de treball concedides des del 2013 al 2015, es fa la hipòtesi que **la probabilitat d'una nova alta al règim d'aquestes persones és del 38%**.

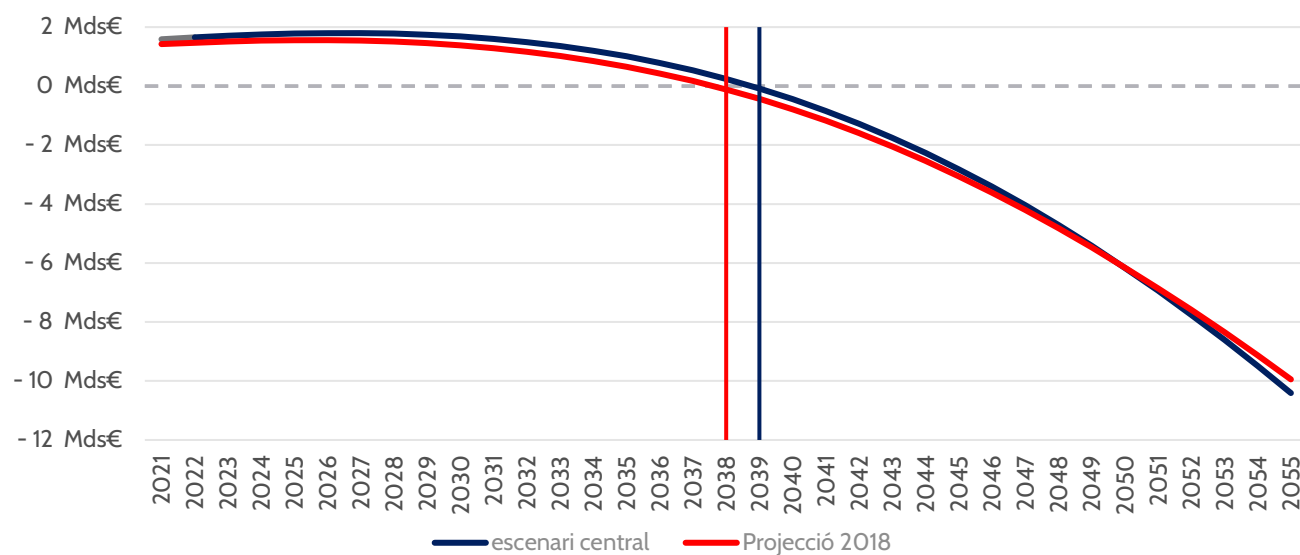
Aquesta hipòtesi no s'ha modificat respecte a l'avaluació anterior adoptada a finals de 2018.

5. ANÀLISI PROSPECTIVA DE LA SITUACIÓ FINANCERA DEL RÈGIM

La consultoria Actense ha fet una projecció de les perspectives financeres, és a dir de l'equilibri de tresoreria del règim de pensions en el marc definit per l'escenari central anteriorment descrit.

5.1. PROJECCIÓ DE LES RESERVES

Els resultats són els següents, amb el recordatori dels resultats de la projecció a finals del 2018:

Mil Milions €

Any	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	2036	2037	2038	2039
Escenari central	1,59	1,65	1,71	1,75	1,78	1,8	1,8	1,78	1,74	1,68	1,6	1,49	1,36	1,2	1,01	0,79	0,53	0,24	-0,08
Projecció 2018	1,42	1,47	1,51	1,54	1,56	1,56	1,54	1,51	1,46	1,38	1,29	1,17	1,02	0,85	0,65	0,43	0,17	-0,12	-0,44

Globalment, els resultats són estables respecte de la projecció anterior, realitzada a finals de 2018; fet lògic en absència de canvis majors en el règim durant el període.

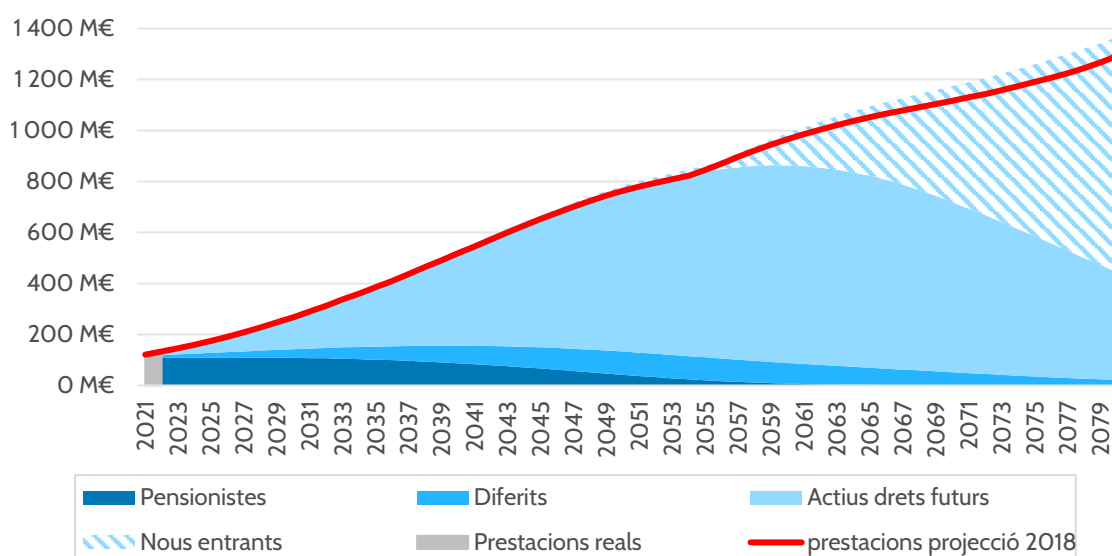
En qualsevol cas i en aquest escenari, *el règim deixarà de tenir actius de tresoreria per al 2039*, en comparació amb el 2038 de la projecció a finals del 2018, **és a dir un guany d'un any**.

5.2. ANÀLISI DEL SALDO TÈCNIC

Més enllà del simple examen de les perspectives a llarg termini del règim, semblava important, en vista particularment de la normativa andorrana sobre la intervenció del pressupost de l'Estat en el finançament del règim de pensions, avaluar les perspectives d'aquests equilibris des de diferents angles.

Amb aquesta finalitat, s'ha examinat en primer lloc la projecció dels fluxos de prestacions pagades distingint els beneficiaris en funció de si es tracta de jubilats actuals o de titulars de drets diferits, de futurs jubilats ja actius en el règim o de nous entrants que només tindran un impacte en les pensions a partir de l'any 2050.

La taula següent presenta el volum dels drets adquirits per a aquestes diferents poblacions:

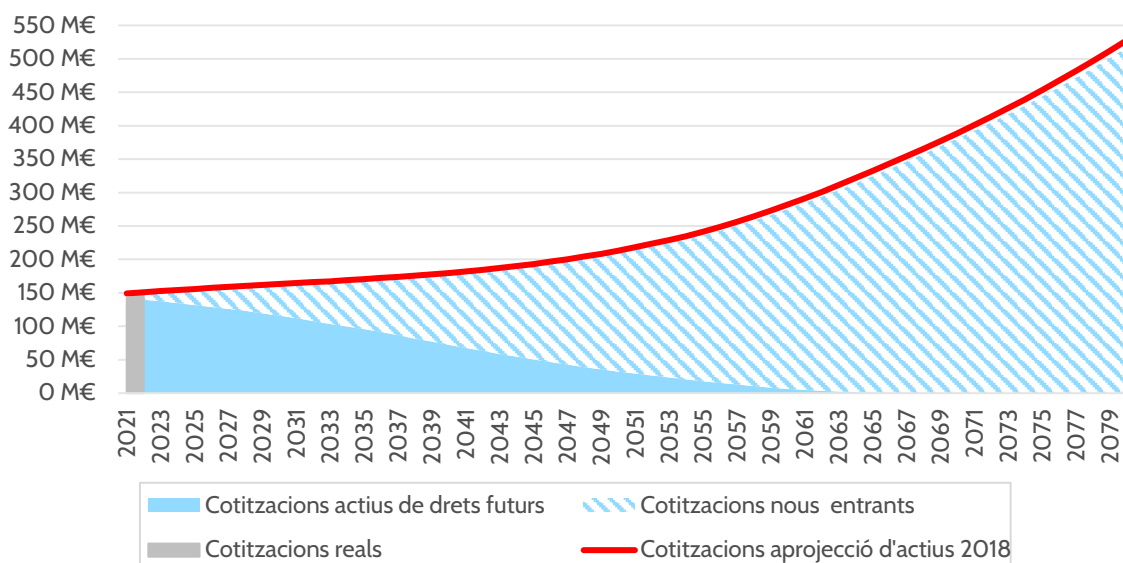

M€

Any	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	2036	2037	2038	2039
Escenari central	116	132	145	159	175	191	209	228	249	270	293	317	342	366	391	417	445	474	502
Projecció 2018	121	133	146	160	175	191	209	227	247	268	290	313	337	361	385	410	437	465	491
Diferència	-5	-1	-1	-1	-1	-0	+0	+1	+1	+2	+3	+3	+4	+5	+6	+7	+8	+9	+11

S'aprecia l'impacte progressiu de les noves generacions titulars de drets i el fort creixement dels compromisos que es deriven de les característiques i els paràmetres del règim actual.

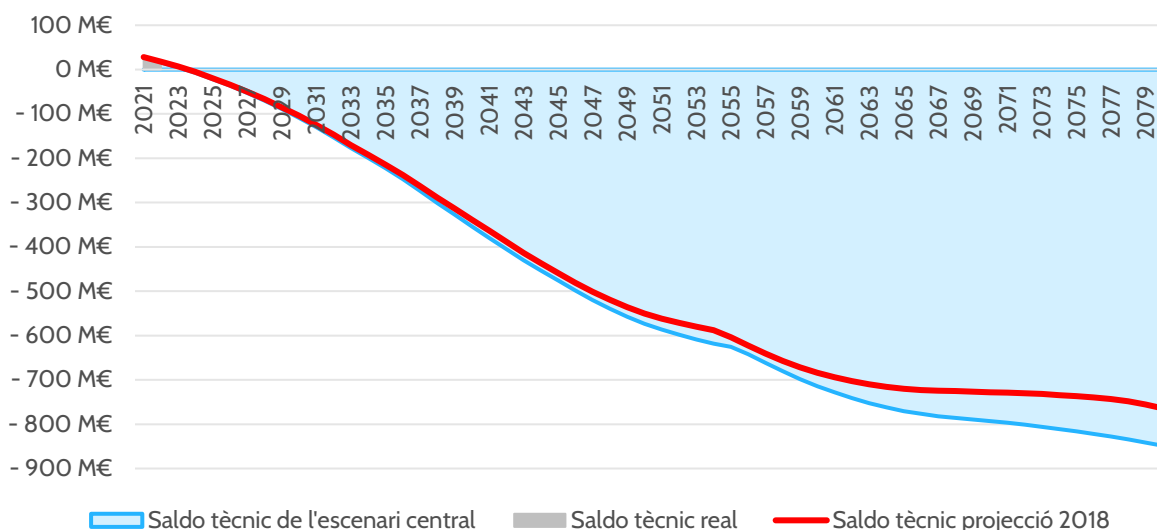
En el mateix sentit, s'ha analitzat la projecció dels fluxos de cotitzacions probables que es presenta de la manera següent:

M€

Any	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	2036	2037	2038	2039
Escenari central	142	148	150	151	153	155	156	158	159	161	162	164	165	166	168	170	171	173	175
Projecció 2018	149	151	153	154	156	157	159	161	162	163	165	166	167	169	171	172	174	176	178
Diferència	-7	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-2	-2	-2	-2	-3	-3	-3

Síntesi de les cotitzacions i prestacions futures: l'equilibri de tresoreria anual del règim –és a dir l'equilibri tècnic– es presenta de la manera següent:

M€

Any	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	2036	2037	2038	2039
Prestacions	116	132	145	159	175	191	209	228	249	270	293	317	342	366	391	417	445	474	502
Cotitzacions	142	148	150	151	153	155	156	158	159	161	162	164	165	166	168	170	171	173	175
Saldo tècnic	+26	+16	+5	-7	-22	-36	-53	-70	-89	-109	-130	-153	-177	-200	-223	-247	-274	-301	-327

Sobre la base de les dades actualment disponibles i en vista de les característiques del règim i de l'escenari d'hipòtesis plantejades, **el règim es trobaria en situació d'insuficiència de recursos a partir del 2024 aproximadament**, com ja era el cas en la projecció a finals de 2018.

Arribats a aquesta data, el pressupost de l'Estat andorrà hauria de contribuir a finançar els desequilibris del règim.

Evidentment, una situació com aquesta posa també de manifest **nivells de compromisos a llarg termini que són molt importants** i que podrien no arribar a realitzar-se en la mesura que les autoritats públiques intervindrien prèviament.

Cal destacar, però, un **important deteriorament del saldo tècnic** al llarg de tot el període de projecció respecte als resultats de l'estudi a finals de 2018. Aquest deteriorament s'explica principalment per la **dinàmica demogràfica desfavorable** al règim entre 2018 i 2020 (vegeu detalls a l'apartat 2.2), en comparació amb la hipòtesi relativa als actius contributius (taxa de creixement prevista del +0,6% anual no aconseguida el 2020-21).

A llarg termini, però, les tendències es mantenen sense canvis, la qual cosa és lògica a falta de canvis en les regles del règim.

5.3. CONCLUSIÓ INTERMEDIÀRIA: UN FACTOR DE CONVERSIÓ MASSA FEBLE, ESTOC DE DRETS DESEQUILIBRAT QUE CREIX

A falta de reformes des de finals del 2018, les projeccions realitzades són relativament estables en comparació amb les avaluacions anteriors.

Sobre aquestes bases, **l'any 2039 el règim serà insolvent**. Ja a partir dels anys 2024-2025, una intervenció del pressupost de l'Estat serà indispensable per cobrir el desequilibri entre les cotitzacions i les prestacions ofertes pel règim.

Una de les causes principals del desequilibri estructural del règim rau en el seu factor de conversió, que és massa feble en relació amb el seu valor d'equilibri actuarial. Aquest coeficient correspon a la relació entre el valor d'adquisició del punt i el valor de venda.

En efecte, per a la majoria dels drets adquirits pels participants, el **factor de conversió** s'estableix en 9,6, la qual cosa comporta la hipòtesi implícita que les pensions seran pagades durant 9,6 anys a comptar des de la jubilació als 65 anys.

A més, l'acumulació en el temps dels drets adquirits en condicions de desequilibri pesa sobre l'estoc de compromisos a complir que no s'hauran finançat de manera satisfactòria.

6. CONCLUSIÓ

Al capdavant, l'estudi dut a terme posa en evidència diferents aspectes de la situació del règim de pensions de la CASS al tancament de l'exercici 2020:

- el règim pateix un **desequilibri a llarg termini** a causa d'un **factor de conversió** que segueix sent **massa favorable**: de manera precisa, el factor de conversió és massa feble en relació amb l'esperança de vida dels jubilats a l'edat de 65 anys.
- Tanmateix, les reformes dutes a terme el 2015 milloren les perspectives del règim i endarrereixen les dates d'aparició de dèficit respecte a la situació prevalent fins fa pocs anys.
- En general, les projeccions són estables en comparació amb la projecció anterior a finals del 2018, la qual cosa és lògica a falta de canvis importants en el règim en l'interval.

Aquests elements aboquen aquest règim, com tots els règims equivalents, a implantar progressivament diferents reformes amb la finalitat d'adaptar-lo a l'evolució de la situació econòmica, així com a l'evolució de les esperances de vida i de les perspectives demogràfiques de les poblacions cobertes.

De manera concreta, i com per als altres règims, es poden contemplar diferents opcions:

- Ajornar l'edat de jubilació per reduir les càrregues del règim.
- Modificar els coeficients de conversió per assegurar els seus equilibris a llarg termini.
- Ajustar diferents paràmetres de funcionament dels processos d'adquisició o de servei dels drets.

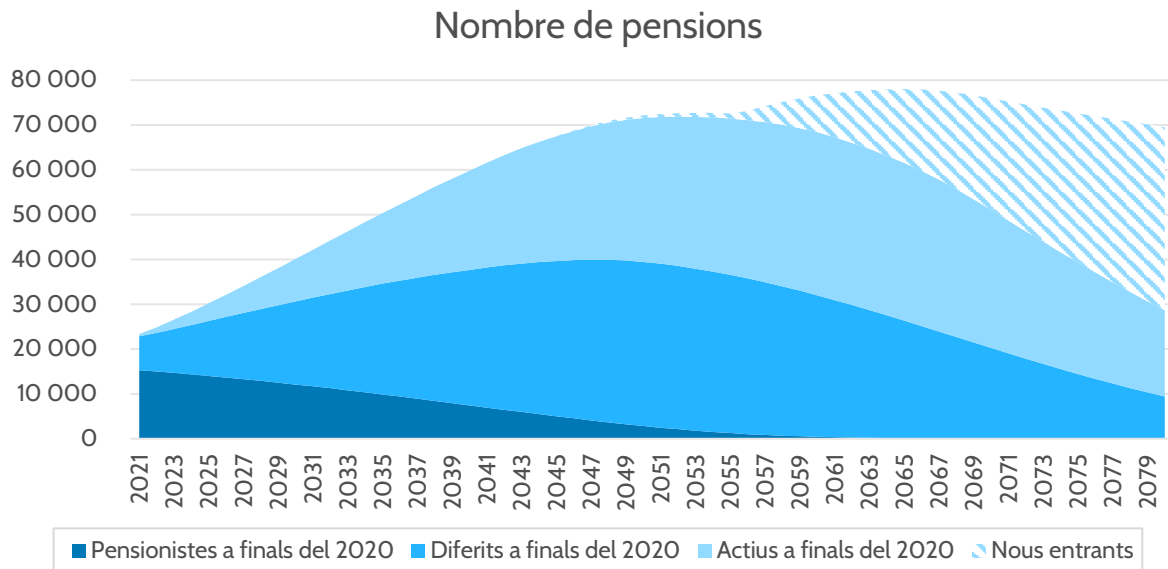
A més i inevitablement, serà indispensable un **augment dels recursos assignats**: les cotitzacions són evidentment el vector privilegiat en la matèria.

De fet, cal assenyalar dues especificitats del règim en relació amb altres situacions comparables:

- El nivell de cotitzacions obligatòries en matèria de pensions és, sent igual la resta de condicions, més feble que en situacions comparables, la qual cosa deixa un marge de maniobra en diferents aspectes: o bé una alça de les cotitzacions més important, o bé **l'aproximació a d'altres règims de pensions (complementaris obligatoris)** amb base demogràfica més àmplia. Si això fos possible, proporcionaria a la població andorrana una cobertura contra el risc demogràfic més enllà de la cobertura econòmica que constitueix el règim de base.
- Paral·lelament, el baix nivell de cotització, i per tant de les contribucions obligatòries assignades a la protecció social, pot obrir la porta a altres formes de recursos que no tenen necessàriament règims equivalents, passant **per exemple per recursos assignats (taxes sobre béns d'escassa elasticitat-preu: benzina, tabac, etc.)** per gestionar la transició cap a coeficients de conversió més elevats.

Finalment, cal destacar que qualsevol retard en la implementació de les reformes complicarà la solució del problema, augmentant el pes dels drets adquirits en condicions actuarialment desequilibrades amb el temps.

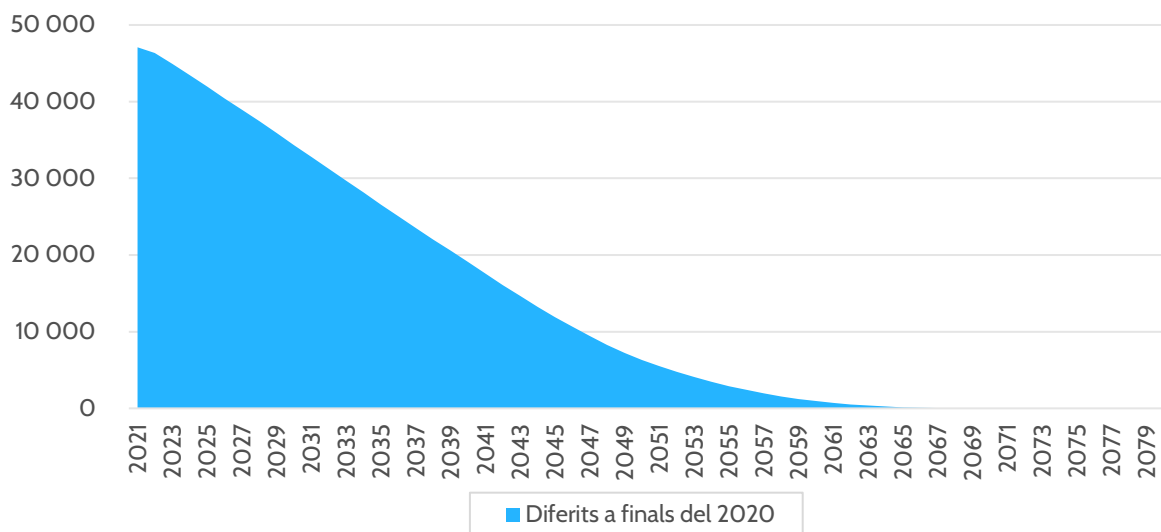
ANNEXE 1 : PROJECCIÓ DEL EFECTIUS

en milers

Any	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	2036	2037	2038	2039
Pensionistes a finals del 2020	15	15	15	14	14	14	13	13	13	12	12	11	11	10	10	9	9	8	8
Diferits a finals del 2020	8	9	10	11	12	14	15	16	17	19	20	21	22	23	25	26	27	28	29
Actius a finals de 2020	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	11	12	13	14	16	17	18	20	21
Nous entrants	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Total	23	25	27	28	30	32	34	36	38	40	42	44	46	48	50	52	54	56	58

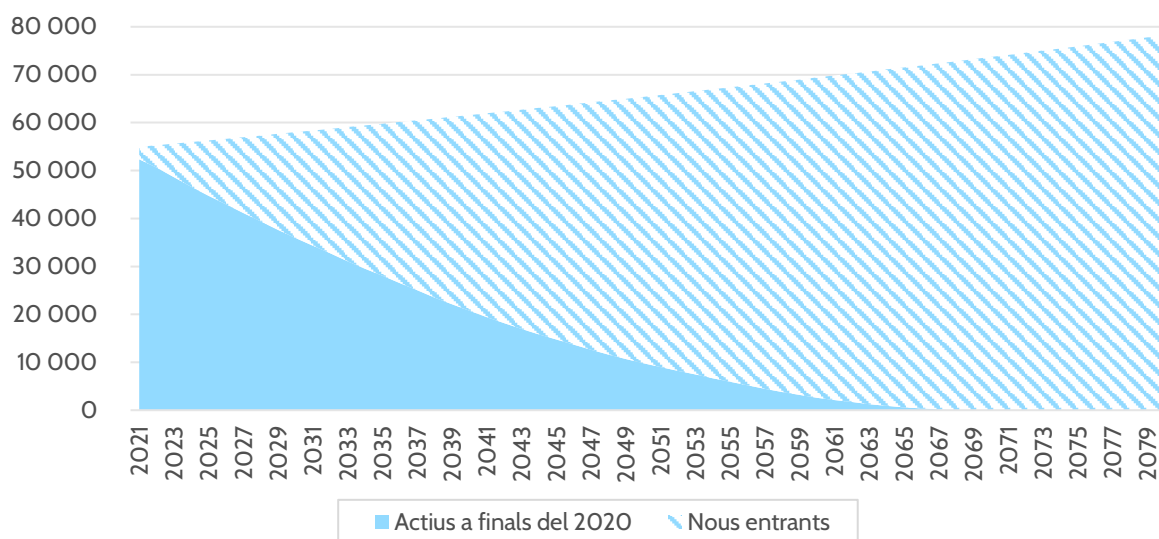
Nombre de participants a l'espera de la liquidació

en milers

Anys	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	2036	2037	2038	2039
Diferits a finals del 2020	47	46	45	43	42	40	39	37	36	34	33	31	30	28	27	25	24	22	21

Nombre de cotitzants

en milers

Anys	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	2036	2037	2038	2039
Actius a finals de 2020	52	51	49	47	45	43	41	39	38	36	34	33	31	30	28	27	25	24	22
Nous entrants	3	5	7	9	12	14	16	18	20	22	24	26	28	30	32	34	35	37	39
Total	55	55	56	56	56	57	57	57	58	58	58	59	59	59	60	60	60	61	61

Partager l'excellence

Santé, Prévoyance, Retraite/ Epargne, Dépendance

42 AVENUE DE LA GRANDE ARMEE
75017 PARIS
TEL.: 01 42 22 11 00
www.actense.fr